193 Sic pariter, & animam noſtram pro ſtatu iſto non alio modo cognoſcere poſſumus, quam à poſteriori per ſuos effectus, nec alium poſſumus habere conceptum proprium de illa, quàm compoſitum, & hinc inde collectum via remotionis, & attributionis, conſiderandæ nimirum (inquit Doctor q 19.cit. de An.) quod entium quædam ſunt in potentia, quædam in actu, hoc autem ens in actu, ſi eſt compoſitum, duas habet partes conſtitutivas, quarum una eſt actus, & ſic apprehendimus, quid ſit actus; ulterius procedimus dividendo, quod actuum quidam eſt primus, quidam ſecundus, & ſic apprehendimus poſteà, qui eſt primus actus, poſteà dividimus illa, quæ actuantur, & ſic illa componendo adinvicem devenimus ad hoc, quod illud eſt corpus organicum phyſicum, quod ab anima actuatur, & ſic illa componendo invicem habemus conceptum quidditativum animæ noſtræ, & hic conceptus eſt animæ proprius, ita quod nulli alii ſpirituali ſubſtantiæ convenit; ſed adhuc anima per illum non attingitur ſub propria ratione, quatenus hæc anima, ita Doct. cit. quod ſatis lepidè declarat exemplo trianguli, ad cujus proprium conceptum via remotionis, & attributionis pervenire poſſumus per cæteras diſcurrendo figuras, etiam ſi illum nunquam antea viderimus; Poteſt etiam & anima dignoſci quoad ſua prædicata quidditativa per proprios effectus, ut dicebamus, & notat Tatar.3.de An.quæſt.2.§.*tertio ſecundum*; experimur enim in nobis quoſdam actus cognoſcendi, & tunc ſyllogizando inquirimus, & arguimus, quod tales actus nequeunt eſſe corporei, nec virtutis extenſæ, quia hæc ob ſuam materialitatem non eſt ſupra ſeipſam, vel ſuos actus reflexiva, & hinc inferimus, quod potentia hos actus eliciens & apprehendens non eſt corporea, nec extenſa, & ſic de aliis conditionibus, per quas ſit nobis notitia propria intellectus; idque innuit Ariſt.2. de An.8. cum ait intellectum ſeipſum intelligere poſſe, cum eſt ſciens, ad ſingula factus, ſcilicet per operationem reflexam.

194 Sed inſtabis, animam ſeipſam cognoſcere per propriam ſubſtantiam, quia anima non eſt minus ſibi intimè præſens, proprioque intellectui proportionata, quàm Angelus reſpectu proprii intellectus, ergo nullo indiget phantaſmate rerum materialium, aut ſpecie ſui, ut ſe cognoſcat. Conf. quia ſi cognoſcendo actus, quos elicit, in ſui cognitionem devenit, redit difficultas de actu, quomodo cognoſcatur, nam ſi per ſeipſum, vel per ſui ſpeciem cognoſcitur, idem quoque de anima ipſa dici debebit, cum actus ſit ſpiritualis, & inſenſibilis, ſicut illa, nec major difficultas ſit de uno, quem de alio. Demum quia hæc eſt expreſſa Auguſt. ſententia 9. de Trin.c.3. quod anima ſeipſam per ſemetipſam novit, quoniam eſt incorporea.

Reſp. aſſumptum eſſe rerum de anima in ſtatu ſeparationis, non in ſtatu conjunctionis, in quo declinat potius ad conditionem rerum corporearum, & ſenſibilium; unde in hoc ſtatu conſiderata non eſt actu intelligibilis, ſed potentia, ad inſtar aliarum rerum ſenſibilium, nec eſt ſibi ſufficienter præſens præſentia objectiva, ſed tantum entitativa, quare nec per ſeipſam intelligi poteſt, nec per propriam ſpeciem, cum non habeat proprium phantaſma, ſed omninò indiget ſpeciebus alienis, ut notat Doctor p.d.3.q.7. Z. Ad Conf. patebit ex ſolutione dubii ſequentis. D. tandem Auguſt. in hoc ſecutus eſt Platonem, qui in Alcibiade dicebat animam ſeipſam perpetuò intelligere, ubi explicat illud Oraculi Delphici, *Noſce teipſum*.

195 Deinde contendunt Thomiſtæ rerum immaterialium dari ſpecies quaſdam ex ſpeciebus primò conceptis formatas ab intellectu poſſibili, diſtinguunt enim duo genera ſpecierum intelligibilium, ut eſt videre apud Complut.diſp.18.q.6.n.79. ex D.Thom.p.q 12. art.9. ad 2.& q.78.art.4. aliud earum, quæ nulla præcedenti cognitione intellectus objecti repræſentati per illas fiunt per abſtractionem ab intellectu agente, aliud earum, quæ fiunt ab ipſo intellectu poſſibili ex ſpeciebus prioribus poſt intellectionem objecti per eas repræſentati, ſicut enim imaginativa ex ſpeciebus montis, & auri format ſpeciem montis aurei, ita pariter intellectus ex ſpeciebus rerum materialium cum immaterialibus aliquam proportionem habentium format ſibi ſpecies proprias illarum; verùm quia hæ ſpecies non ſunt immediatè acceptæ ab ipſis rebus immaterialibus, ſed ex ſimilitudine rerum materialium, ideò confusè, & imperfectè illas repræſentant, unde concedunt, quod licet res immateriales habeant pro hoc ſtatu propriam ſpeciem in intellectu noſtro, non tamen intelliguntur proprio, & diſtincto conceptu; ita docent Conimbr.3.de An.c.5.q.5. Arriag. diſp.4. de An.num.97. & Complut. loc. cit. ubi hanc rationem adducunt; nam experimur, quod poſtquam per ſpecies materialium arguitivè, & per diſcurſum cognovimus Angelum, poſſumus tranſacto aliquo tempore recordari illius abſque novo diſcurſu, & recurſu ad res materiales, quod argumento eſt, recordationem illam, non fieri per ſpeciem alicujus materialis, ſed per aliquam aliam relictam ex præcedenti diſcurſu; tum quia per frequentem intellectionem rerum immaterialium acquirimus majorem facilitatem ad eas percipiendas, nonniſi quia per eas intellectiones generatur ſpecies propria illarum, aut ſemel acquiſita magis actuatur; tum quia datur ſpecies expreſſa, ideſt conceptus proprius ex communibus rerum immaterialium, ergo dari quoq; poterit ſpecies impreſſa pariter formata ex ſpeciebus aliorum.

Reſp. licèt magnum non foret abſurdum tales ſpecies admittere pro rebus immaterialibus, quia & illas Scot. admittere videtur 2.Met.q.3. nu.2. & nonniſi conceptum proprium ex communibus de illis parere poſſunt, adhuc tamen verius eſt, & probabilius, neque tales ſpecies dari, tum quia abſolutè loquendo ſpecies iſtæ videntur ſupervacaneæ, cum ex ſolis ſpeciebus rerum materialium ſimul congredientibus ſua virtute diſcurſiva poſſit intellectus elicere conceptus immaterialium, ut notat Doctor p.d.3.q.2. §. *quinto dico*, nec aliter nec alio modo imaginativa imaginatur montem aureum, niſi per congreſſum ſpecierum montis, & auri, non verò per novam ſpeciem ex eis formatam, ut ibi notat Doct. tum quia munus formandi ſpecies intelligibiles intellectui poſſibili nullatenus adſcribi poteſt, & præſertim implicat, quod per intellectionem alicujus objecti formet ſpeciem alterius objecti, quia intellectio nequit ad ſummum relinquere, niſi ſpeciem ſui, aut proprii objecti; tum tandem quia ut ſæpè dictum eſt, proprias ſpecies pro ſtatu iſto adſcribi nequit, niſi rei per ſe ſenſibili, & proprium phantaſma habenti, tales autem non ſunt res immateriales; præſtat ergo dicere intellectum poſſibilem propria virtute diſcurſiva ex ſpeciebus rerum materialium elicere conceptus immaterialium, non autem ſpecies; & ex frequenti intellectione earum nos ſentire majorem facilitatem ad illas deinceps concipiendas, non quod tunc acquiſita, aut magis actuata ſit jam ante acquiſita earum ſpecies, ſed quia magis actuamus ſpecies rerum materialium, tam in phantaſia, quàm in intellectu, ex quibus ſpeciebus arguendo educimus conceptus rerum immateriarium, & falſum eſt nos recordari poſſe Angeli jam antea cogitati ſine cooperatione memoriæ ſenſitivæ, & abſque ullo prorſus diſcurſu; & licet detur ſpecies expreſſa rerum immaterialium; non hinc arguere debemus dari quoque impreſſam, ſed tantum abſolutè dari poſſe, quod gratis concedimus; ſed de cognitione ſubſtantiarum abſtractarum amplius agemus in Met. interim videatur Scot.2. Met.q.3. Zerb. ibidem, & alii Scotiſtæ.

196 Quartò dubitatur de accidentibus ſubſtantiarum immaterialium, & præſertim animæ noſtræ inhærentibus, ut ſunt actus, habitus, & ſpecies intelligibiles, an & ipſa cognoſci poſſint per propriam ſpeciem, & quidditativo conceptu pro ſtatu iſto; & quidem habitus, & ſpecies non per proprias ſpecies ſed per alienas dignoſci, per arguitionem, & diſcurſum facile probari poteſt, nam ex majori facilitate operando ſolemus in intellectu, & voluntate habitum generatum deprehendere, & ex rerum præteritarum memoria arguimus in intellectu noſtro ſpecies intelligibiles conſervari, quia ſine illis memoria intellectiva conſiſtere non poſſet, ut in ſuperioribus oſtenſum eſt; verum tota difficultas eſt de ipſis actionibus intellectus, & voluntatis, iſti namque non per aliud, quam per ſe ipſos in illis potentiis deprehenduntur, dum intellectus experitur ſe intelligere, voluntas velle, unde aut per ſe ipſos immediatè cognoſci debent intuitivè ab intellectu, aut ſaltem per proprias earum ſpecies, quod tamen nullatenus videtur fieri poſſe pro ſtatu iſto, quia actus iſti ſecundùm proprias entitates ſunt ſpirituales, atque ideò improportionati reſpectu modi intelligendi, quem habet anima in corpore, in quo nihil poteſt per ſe intelligere, niſi miniſterio corporis, & ſenſuum ejus, & ideò nihil niſi corporeum, vel per ſpeciem corporis, qua de cauſa ſupra diximus nec ſubſtantias ſeparatas, nec animam intelligi modò poſſe per propriam ſpeciem.

197 Ruvius 2.de An.tract.de intell.poſſib.quæſt.7. Suarez lib.4.de An. cap.5. & alii volunt, & iſtos quoque actus non niſi per ſpecies rerum materialium, & ad earum ſimilitudinem cognoſci poſſe, cujus fundamentum eſt ratio allata, quod ſunt entia ſpiritualia, atque ideò improportionata intellectui noſtro pro ſtatu iſto, ut immediatè ab eo intelligantur, aut per propriam ſpeciem; ſubdens verò Ruvius modum, quo cognoſcuntur, inquit num.209. actum cognoſci ab intellectu per cognitionem reflexam objecti materialis directè cogniti ab eo hoc modo, aut diſcurſu, ſi intellectus cognoſcat hominem, ſtatim reflecti poteſt ſupra eundem hominem, ut à ſe cognitum, & cognoſcens eum, ut à ſe cognitum, colligit ſe habere apud ſe notitiam, vel cognitionem ejus; actus verò voluntatis deprehendit ex aliquo ſigno externo, aut ex motu aliquo corporis, aut alicujus partis ejus, vel ex commotione appetitus ſenſitivi ab eo cauſata, quod ſi nihil horum procedat ab eo, ſolum poteſt per actum reflexum cognoſcere illud objectum fuiſſe voluntati propoſitum hoc, vel illo modo, ideſt intenſa, aut vehementi propoſitione, vel remiſſa, ex quo per quaſdam conjecturas colligere poterit modum, quo voluntas erga illud affecta fuerit, ideſt an attracta, vel allicita ab eo, & ideò, an per actum liberum ei conſenſerit, vel non, ſed certò cognoſcere talem actum liberum fuiſſe in voluntate, aut non fuiſſe non poterit.

198 Dicendum tamen nobis videtur in hac ardua difficultate prædictis non obſtantibus intellectum actus ſuos intuitivè cognoſcere poſſe ſaltem per aliam cognitionem reflexam, illaſque ſpecies proprias intellectui imprimere, ratione quarum actibus tranſactis recordatur intellectus ſe hoc, vel illud intellexiſſe, & idem pariter dicendum videtur de actibus voluntatis; ita inſinuat Doctor 4 d.49.quæſt.8. C. & d.43. quæſt.2. §. *reſpondeo*, ubi fusè probat nos experiri in nobiſmetipſis actus hujuſmodi intelligendi, & volendi per ſolam poſitionem horum actuum abſque recurſu ad aliquod materiale, & d.45. q.3. ubi ſub lit.C. ex neceſſitate memoriæ intellectivæ oſtendit actum intelligendi vel volendi imprimere ſuam ſpeciem in intellectu: Mairon. quæſt.19.prol. idem tenet Tarar. 1. Phyſ.quæſt.p.§. *quarto ſciendum*, Lichet.2 d.3.quæſt 8. §.*ad quæſtionem*; & probatur efficaciter, quia re vera experimur in nobis hujuſmodi actus adeò evidenter, ut ſi quis hoc neget experimentum, non amplius homo eſt appellandus, aut Doctor, ſed brutum, at hæc cognitio experimentalis non videtur niſi intuitiva cognitio de actu ſibi inhærente, ac intimè conjuncto, & quidem id experimur, ut dicebamus, per ſolam actuum poſitionem abſque recurſu ad aliquod materiale objectum, aliumve effectum ſenſibilem. Non enim ſatisfacit, quod Ruvius dicebat actum cognoſci ab intellectu per cognitionem reflexam objecti materialis directè cogniti, dum illud attingit ſub ratione cogniti; Quia ſub hac reduplicatione objectum nihil reale dicit præter actum rectum ad ipſum terminatum, ergo actus reflexus attingit actum rectum per ſeipſum proximè, & immediatè, non verò mediante ſpecie objecti materialis. Deinde tranſacto actu recordatur intellectus ſe hoc, vel illud intellexiſſe, ergo manſit in eo ſpecies actus, ſi enim nihil remanſit, recordari non poſſet, quia requiritur objectum præſens ad operandum, ibi autem nec foret objectum præſens in ſeipſo, quia actus tranſivit, nec in ſpecie, ſi nulla imprimitur, dum actus viget, ergo intellectus noſter actus proprios intuitivè cognoſcit, dum exiſtunt, & abſtractivè per ſpecies eorum proprias, cum evanuerunt. Conf. quia licet objecta externa non tranſeant ad intellectum, niſi mediis ſenſibus, & per ſpecies intelligibiles ab intellectu agente abſtractas à ſenſibilibus, actus tamen intellectus, aut voluntatis non habent ingreſſum ad illum per ſenſus, quia ſunt ei intimè conjuncti, & cum ſint merè ſpirituales, non egent ope intellectus agentis ad impreſſionem propriæ ſpeciei, ſed ſeipſis totaliter eas imprimunt; Conf. adhuc, quia licet idipſum eadem ratione de anima aſſeri poſſet, quod ſeipſam intuitivè cognoſcat, ut benè ſupra urgebatur, adhuc tamen non eſt tanta neceſſitas id aſſerendi de intellectu, quanta eſt de ejus actu, intellectus namque cognoſci poteſt per aliud modo jam explicato; poſſumus enim in ejus notitiam devenire ex cognitione actuum, actus verò per aliud non videtur cognoſci, quia nil aliud datur regulariter, quod in cognitionem actus nos deducere poſſit, nam actus cognoſcimus, quatenus illos in nobis metipſis experimur; hinc concludit Mair. cit. anima nihil cognoſcit intuitivè, niſi actus, alia verò, ut habitus ſpecies, & anima ipſa, deprehenduntur per diſcurſum, & arguitivè ex ipſis actus exiſtentia.

199 Nec ratio dubitandi in oppoſitum allata omnino convincit, adhuc enim cum hoc aſſerto conſiſtit commune axioma, quod omnis noſtra cognitio ortum ducit à ſenſu, dependet à ſenſu proximè, vel remotè, & ſic eſt in propoſito de cognitione iſtorum actuum, quam intellectus habet, nam iſti actus circa ſenſibilia verſantur, ſi ergo intellectus nequit ſeipſum cognoſcere, niſi ex ſuis actibus, nimirum reflectendo ſupra ſeipſum intelligentem, ut docuit Ariſt.3. de An.8. cum dixit intellectum ſeipſum intelligere non poſſe, niſi cum fuerit ſciens, & ſingula factus, palàm fit hanc ipſam cognitionem actum intellectus originaliter à ſenſibus pendere, quia licèt illi actus non habeant in phantaſia proprium phantaſma, adhuc tamen ſupponunt notitiam in intellectu aliorum objectorum phantaſiabilium; quorum cognitio neceſſariò præexigitur cognitioni reflexæ actuum intellectus; imò ſi verum eſt, quod docet Scot.4.d.45.q.3.H.& M. ſolam ſpeciem in memoria intellectiva non ſufficere in anima conjuncta ad recordandum, ſine alia ejuſdem objecti in memoria ſenſitiva, quia anima pro ſtatu iſto non utitur ſuis ſpeciebus, niſi phantaſia aliquo modo cooperante, jam ſatis patet etiam in cognitione actuum intellectus ſervari modum intelligendi conſuetum pro ſtatu iſto cum aliqua ſcilicet dependentia à phantaſia, nam intellectus non recordabitur ſe hoc, vel illud intellexiſſe, niſi phantaſia recordetur ſe illud aliquando cogitaſſe.

200 Advertendum tamen eſt in hac re, quod notavit Mairon.p.d. 3.q.9. & in eadem quæſt.cit. Arriag.diſp.4.de An.num.205. ubi noſtrum tenet aſſertum, eſtò intellectus actus ſuos cognoſcat intuitivè, dum eos in ſe experitur, adhuc tamen ita confusè, & imperfectè eos cognoſcit, ut niſi de eorum exiſtentia vix de aliquo alio prædicato rationem reddere poſſimus, ſicut quando colorem eminus videmus, unde ſubdit diſcrimen inter cognitionem horum actuum, & cognitionem Dei, Angelorum, & aliarum ſubſtantiarum, hæc enim non confusè cognoſcimus, ſed abſtractivè in medio alio priùs cognito, & per diſcurſum, ſecùs vero noſtros actus, quos ſine diſcurſu immediatè, valde tamen confusè novimus; qua in re optimè dicit Arriag. quia ſi intellectus clarè, & diſtinctè ſemet, ſuoſque actus, habitus, & ſpecies cognoſceret, utique non tot extarent de intellectu controverſiæ, de ejus ſpeciebus, & habitibus; adhuc tamen deſideratur ratio, cur anima ſibimet adeò perfectè præſens, & ejus actus adeò intimè illi conjuncti intuitivè quidem, ſed valdè obſcurè, & imperfectè cognoſcantur, quam Author ille non reddit; dici tamen poteſt id evenire ex hoc, quod actus intellectus proprio carent phantaſmate, circa quod phantaſia verſetur, dum ſupra illos reflectit intellectus, compertum enim eſt, cooperationem phantaſiæ operationem intellectus valdè juvare ob connexionem, quam habent potentiæ ſuperiores & inferiores pro ſtatu iſto in operando circa idem objectum, ut notat Doctor 4.d.45.qu.1. ſiquidem ſuperior non perfectè operatur circa aliquod objectum, niſi inferiores, quæ poſſunt operari, operentur circa idem, dum enim ſuperior verſatur circa unum objectum, & inferior circa aliud occupatur, tunc contingit diſtractio potentiarum; cum ergo actus intellectus, & voluntatis non habeant proprium phantaſma, circa quod phantaſia verſetur, dum intellectus ſupra illos reflectit, & occupatur, talis cognitio reflexa multùm evadit remiſſa, & imperfecta; cui accedit, quod dum actus rectus exercetur, actus reflexus neceſſariò eſt remiſſus, & imperfectus, quia potentia circa objectum directum occupata diſtrahitur; Nec aliud concludunt rationes Rubion. oppoſitum docentis quæſt.4. prolog. art.2. ubi ex eo negat intellectum noſtrum intuitivè cognoſcere ſuos actus, quia nemo experitur ſe habere aliquam intellectionem æquè claram, ſicut eſt ipſa viſio coloris; quod utique verum eſt, quia prædicta cognitio intuitiva eſt ſatis debilis, & imperfecta ob rationem allatam.

201 Qui tamen oppoſitum hujus aſſerti defendere vellet, nempè intellectum ſuos quoque actus non niſi abſtractivè cognoſcere, ut communis docet, dicat cum Rubion. cit. intellectum experiri actus ſuos vocando notitiam experimentalem omnem illam, qua aſſentitur rei ſignificatæ per propoſitionem importantem ipſam exiſtentiam, intelligens enim, vel volens ſtatim aſſentit rei per iſtam propoſitionem ſignificatæ, ego intelligo, volo, &c. quod utique fieri poteſt ſine cognitione intuitiva, ut dicemus q.ſeq. art.p. ad p.

Quintò tandem dubitari ſolet, an objectum intellectus ſit univerſale dumtaxat, ut frequenter Philoſophus inſinuare ſolet, an etiam ſingulare, ſed quia de hoc ſpecialis eſt concertatio inter Scotiſtas, & Thomiſtas, ad prolixitatem evitandam hujus articuli dubitationem rejicimus in ſeq. q.

QUÆSTIO VII.

De cognitione univerſalis, & ſingularis.

202 HIc præſertim eſt ſermo de ſingulari materiali, & ſenſibili, ac de cognitione tam intuitiva, quàm abſtractiva, & quidem quantum ſpectat ad cognitionem intuitivam, aliqui ſuſtinent hoc genere cognitionis à nullo intellectu creato attingi poſſe ſive angelico, ſive humano, ſive conjuncto, ſive ſeparato, ita P. Vulpes to. p.par.p.diſp.19.art.4.& diſp.11.de Angel.art.2. Alii Scotiſtæ è contra defendunt etiam de facto ita attingi ab intellectu quocunque etiam humano conjuncto, ita Rada 4.part.controv.16. art.3. Cavell. diſp.3. de An.ſect.11. Smiſinch.p.p.tract.2. diſput.6. qu.p. Tataret.p. Phyſ. quæſt.p.§.*quarto ſciendum*, Faber theor.84.& 86. Jo.Canon.p. Phyſ. qu.2. art.p. Quantum verò ad cognitionem abſtractivam ingens eſt controverſia inter Thomiſtas, & Scotiſtas, illi namque docent objectum noſtri intellectus inter res materiales eſſe univerſalia à ſingularibus abſtracta, ipſa verò ſingularia cognoſci per ſenſum internum, ab intellectu verò non niſi indirectè, ac per quandam reflexionem attingi, ita ſignificavit S.Thom.p.p.qu.86.art.1.quol.12.q.8.2. contra gent.cap.100.q.diſp. de An. art.20. quem omnes Thomiſtæ ſequuntur, quod antea docuerunt veteres quidam Peripatetici Philopon. & Alexand.3 de An.text.16. Themiſt. cap.20. Averroes com.19.& alii. Oppoſitum docet Scot. pluribus in locis ſcilicet in lib.de Anim. qu.22. 7.Met.q.15.& in 2.d.3.q.11.& d.9.q.2.& 4.d.45.q.3.& quol.13.art.2. ac alibi frequenter, & cum eo Scotiſtæ omnes Faber theor.cit. Ant. And.7.Met.quæſt.13. Tromb.ibi qu.7. Zerb.qu.13. Tatar.p. Phyſ.q.p. art.2. Ferch.veſtig.10.cap.5. Regent. Pariſ.p. Phyſ. qu.2. ad 3. qu. collat.Canon.p.Phyſ.loc.citat. Rocc.3. de Anim. qu.8. Cavell. ad quæſt. cit. de An. Vulp.cit.art.9. ac cæteri omnes Recentiores, Zabarel.lib. de ordine cognoſcendi, Piccol. lib. 1. de mente humana, Raguſ. diſput. peripat.23. Contaren. quæſt. de primo cognito cap.5. & qu. de ſpeciebus intelligib. cap.8. Suarez lib.4. de Anim. cap.3. Tolet.3. de Anim.qu.13. Ruvius ibid. trac. de intellectu poſſib. Averſa q.58. ſec.4. Perer. lib.3. c.17. Onuph. trac.2.diſp.p. q.2.dub.p. qui alios citant, quæ etiam eſt communis opinio apud Nomin. Greg.p.d.3. qu.1. art 2. Ocham.q.5. Bur. Marſil. Tien.lib.1.Phyſ.& hi omnes conſequenter ſuſtinent dari in intellectu noſtro ſpecies directè, & per ſe ſingularia materialia repræſentantes, quod quomodo ſit intelligendum, poſteà dicemus.

De cognitione etiam univerſalis extat aliqua difficultas, quamvis enim omnes in hoc conveniant, quod cognitio univerſalis, ut ſic, pertinet ad intellectum, ut à ſenſu diſtinguitur, adhuc tamen dubitatur de modo, quo illud cognoſcat, an ſcilicet per propriam ſpeciem, num potius per ſpeciem ipſius ſingularis: primum ſuſtinent Thomiſtæ, in oppoſitum inclinant Scotiſtæ loc.cit. dubitatur etiam, an univerſale ſit objectum dumtaxat cognitionis abſtractivæ, an verò eſſe quoque poſſit cognitionis intuitivæ, quid autem ſit notitia intuitiva, & abſtractiva ſuperius quæſt.4. aliqualiter declaratum eſt, & inferius q.11. adhuc magis declarabitur.

ARTICULUS I.

Reſolutio quæſiti quoad cognitionem ſingularis.

203 QUoad cognitionem intuitivam dicendum eſt, quod licèt ſingulare materiale, & ſenſibile, quod nimirum ſubeſt accidentibus hìc, & nunc quantitati, qualitati, &c. hoc genere cognitionis non attingatur ab intellectu noſtro pro ſtatu iſto, abſolutè tamen attingi poteſt, imò de facto attingitur ab intellectu angelico, ac humano ſoluto. Concluſio hæc mediat inter opiniones extremas Scotiſtarum jam relatas, & duas habet partes, prima pars ſtatuitur contra eos, qui volunt ſingularia materialia, ſeu ſenſibilia pro ſtatu iſto etiam ab intellectu intuitivè attingi, manifeſtè colligitur ex Doct. 2.Met. q.3. num.23. & quol.6. G. ubi ait talem notitiam in nobis non experiri, & p.d.3.q.6.& 7. ubi ſub lit. K. inquit; objectum cum potentia concurrere ad efficiendam intellectionem, & hoc in ſpecie intelligibili, quia alio modo non eſt præſens intellectui noſtro, ut actu intelligibile loquendo de objecto ſenſibili, & materiali, & hoc ipſum ibidem docent Lichet. Tatar.& Vigerius, ubi etiam explicant Doctorem, cum aliis in locis docet ſingulare ſenſibile non poſſe ab intellectu intuitivè cognoſci, intelligi debere de intellectu conjuncto, quia pro ſtatu iſto talia objecta intrant ad intellectum per ſenſus, atque ita non niſi mediante ſpecie ſunt ei præſentia; hoc etiam tenent Baſſol. q.p Prolog.art.2.& Rubion q.4. ubi non ſolum id aſſerunt de objectis ſenſibilibus, ſed univerſaliter de quocumque alio objecto, dicentes omnem noſtram notitiam pro ſtatu iſto eſſe abſtractivam, quod omninò non approbamus, quia ut dictum eſt q.præced.art.2. in fine, ſatis probabile eſt intellectum noſtrum ſaltem actus ſuos intuitivè cognoſcere, imò Scot.2.Met.q.3.n.24. dat modũ defendendi notitiam intuitivam in intellectu noſtro etiam pro ſtatu iſto, dicens; *ſi teneatur quod intel-*

intellectus hic poſſet cognoſcere intuitivè, poteſt dici, quod omnem actum diſtinctum ſenſus concomitatur aliquis actus intellectus circa idem objectum, & iſta intellectio eſt viſio, licèt ibidem probabilius oppoſitum putet, ut diximus.

204 Probat hanc partem aſſerti Rubin. loc. cit. pluribus rationibus, ſed præcipuum fundamentum ejus aliis prætermiſſis evidenter deducitur ex conditione notitiæ intuitivæ, & modo intelligendi imperfecto, quo utimur pro ſtatu iſto, nam objecta præſertim ſenſibilia non attinguntur ab intellectu, niſi mediantibus ſenſibus, quia pro ſtatu iſto nihil eſt in intellectu, quin prius fuerit in ſenſu, adeò quod nunquam immediatè in ſeipſo præſentatur objectum ſenſibile intellectui, ſed ſolum in ſpecie intelligibili, quam intellectus agens abſtrahit à ſenſibilibus, ergo nequit intellectus noſter pro ſtatu iſto ullum objectum ſenſibile attingere intuitivè; antecedens patet, conſequentia probatur, quia notitia intuitiva per hoc præſertim abſtractiva diſtinguitur, quod intuitiva terminatur ad objectum in ſe, & per ſe præſens, non in ſpecie, aut alio repræſentativo, ſic enim eſſet cognitio abſtractiva. Hinc refellitur reſponſio Fabri theor. 84. cap. 2. diſtinguentis de duplici notitia intuitiva, alia eſt cognitio rei exiſtentis, & præſentis in ſe, quæ omnem excludit ſpeciem, qualis eſt apud Theologos beatifica viſio; alia eſt cognitio intuitiva, quæ eſt per ſpeciem, ſed per ſpeciem ſenſibilem repræſentantem objectum ſub exiſtentia, & illis conditionibus, quæ omninò ſunt in illo objecto, qualis eſt cognitio, quam habet viſus de pariete, & talis eſt (inquit) cognitio intuitiva, quam modo habet intellectus de objectis ſenſibilibus ſibi in phantaſia præſentatis, quia phantaſma repræſentat ei ſingulare cum omnibus conditionibus, quæ à parte rei ſunt in objecto, & ideò eſt cognitio intuitiva. Hæc itaque reſponſio eſt prorſus falſa, quia confundit cognitionem intuitivam cum abſtractiva, & omninò deſtruit formalitatem notitiæ intuitivæ, quæ apud omnes illa dicuntur eſſe, quæ terminatur ad objectum in ſe exiſtens, & præſens, unde & cognitio phantaſiæ reſpectu ſenſus particularis abſtractiva dicitur, quia non terminatur ad objectum in ſeipſo præſens, & exiſtens, nec refert, quod phantaſma repræſentet objectum ſecundùm omnes conditiones, quas habet à parte rei, ideòque generet notitiam intuitivam; quia ut mox dicemus, dari poteſt ſpecies intelligibilis, quæ ſingulare repræſentet cum omnibus conditionibus, quæ relucebant in phantaſmate, & tamen non generat notititiam intuitivam, ſed abſtractivam, & ratio eſt, quia hujuſmodi notitiæ non diſtinguuntur ex objectis, & formalitatibus repræſentatis, ſed præciſè ex modo repræſentandi, ut inferius dicemus, quia omnis formalitas, quæ à parte rei reperitur in objecto, etiam exiſtentia ipſa abſtractivè repræſentari poteſt in ſpecie. Tandem quia ut docet Scot. p. d. 3. q. 6. F. & P. in phantaſmate non ſufficienter repræſentatur objectum intellectui, ſpectat enim ad ejus dignitatem illud attingere in proprio repræſentativo, qualis eſt ſola ſpecies intelligibilis, qua ratione & ipſe Faber theor. 79. aſtruit neceſſitatem ſpecierum intelligibilium. Qui tamen notitiam intuitivam pro ſtatu iſto vellet concedere intellectui noſtro, debet cum Smiſinch. cit. geminare in intellectu duplicem ſpeciem intelligibilem, unam, quæ pendeat in eſſe ab objecto immediatè ſenſibus præſente, quo ablato evaneſcat, alteram, quæ remaneat ad memoriam conſtituendam: prima inſerviet cognitioni intuitivæ, ſecunda abſtractivæ; quam tamen ſpecierum geminationem in eadem potentia non libenter recepimus ſupra q. 4. art. 2.

205 Altera concluſionis pars eſt contra Vulpium immeritò negantem intellectui angelico, & humano ſoluto notitiam intuitivam ſingularium ſenſibilium, & probatur in primis manifeſtis Scoti teſtimoniis, nam 2. d. 3. q. 11. ſub E. docet Angelum intuitivè cognoſcere complexiones contingentes de rebus materialibus, ut Sortem currere non ſedere, &c. Reſp. Vulp. in uno ex citatis locis Scotum debere intelligi de ſingularibus rerum ſpiritualium; Sed quia id repugnat textui, ideò in alio loco dicit hujuſmodi exempla, quatenus ſignificant curſum, & ſeſſionem omninò à ſenſibilitate præſcindere, quia Angelus poteſt quoque currere, ideſt cum velocitate moveri, & in loco ſtare, quod eſt ſedere, unde Angelus quoad ſolam partem immaterialem Sortis curſum, vel meam ſeſſionem, ſeu ſtationem intuetur. Sed planè Doctor ibi intendit Angelum intueri complexiones contingentes ſenſibilium, etiam quoad eorum materialitatem, quod etiam clarius docet 2. d. 8. q. un. D. ubi ait omnes complexiones contingentes ſenſibilium, quas nos per oculos intuemur, Angelum videre per intellectum, at certum eſt nos intueri quaſdam complexiones contingentes, quæ nullo prorſus modo à ſenſibilitate præſcindunt, ut parietem eſſe album. Rurſus Doctor in 4. d. 45. q. 4. docet animam ſeparatam intuitivè noſcere orationem vocalem, quam conjuncta poterat noſcere per ſenſus corporis. Reſp. Vulp. cum ait Doctor, quod anima ſeparata poteſt intuitivè noſcere orationem vocalem, & mentalem, ly *intuitivè* ad orationem mentalem tantum referri debere, *abſtractivè* verò, de qua etiam cognitione ibi loquitur, ad utramque. Sed hæc eſt manifeſta textus extorſio, nam præſertim de intuitiva cognitione ibi loquitur, ut eſt ibi videre, de ea loquitur præcipuè in ordine ad orationem vocalem. Dices, id etiam probare cognitionem intuitivam in intellectu noſtro, quia & ipſe cognoſcit propoſitiones contingentes, & ex eis ſyllogizat. Reſp. quomodo poſſit intellectus noſter cognoſcere propoſitiones contingentes de ſenſibilibus poſteà dicemus in ſolutione objectorum, interim dicimus adhuc etiam præſtare id aſſerere de intellectu quoq; conjuncto quàm negare de angelico, & ſeparato, nam evidentius eſt intellectum angelicum has propoſitiones contingentes, & ſecundum earum materialitatem attingere, quàm intellectum conjunctum ſingularia ſenſibilia non intueri; Sed & valdè improbabile eſt, quod ad hanc ipſam objectionem affert Vulp. loc. cit. dum ait intellectum conjunctum non immediatè cognoſcere propoſitiones contingentes, & ex eis ſyllogizare, ſed per actum phantaſiæ; Sanè pejus loqui non poterat, quia formare propoſitiones, & ſyllogizare proprium eſt intellectus, & quando id etiam aliquo modo phantaſiæ concederetur, non proptereà intellectui etiam conjuncto denegandum eſt, alioquin dicemus, Vulpium quando contra noſtram arguit opinionem, phantaſiari, non intelligere.

206 Deinde probatur quoque evidenti ratione, quia ſenſibile eſt actu ens, & non potentia, ergo eſt actu intelligibile, & non potentia tantum, ut etiam docet 2. d. 9. qu. 2. infra R. Nec valet, quod ait Vulp. quod ens in communi dicitur eſſe objectum adæquatum intellectus ſub conditione abſtractionis à materia, ideſt ab eſſe extenſo, & corporali, ideò ſenſibilia continentur ſub ente, ut eſt objectum intellectus, quatenus virtute intellectus agentis transferri poſſunt de ordine materialium ad ordinem immaterialium. Non valet, quia ut optimè advertit Lichet. p. d. 3. q. 6. §. *in iſta littera*, quod dicitur de intellectu agente transferre res de ordine in ordinem; vera ſunt loquendo de intellectu conjuncto pro ſtatu iſto, ubi ſenſibilia ſunt tantum in potentia remota intellectui præſentia, & ideò dicuntur potentia tantum intelligibilia, nam album extra eſt intelligibile tantum in potentia remotiſſima, præſens verò virtuali phantaſticæ per phantaſma eſt quidem adhuc potentia tantum intelligibile, minus tamen remotè; ut tandem eſt præſens intellectui per ſpeciem intelligibilem, dicitur actu intelligibile, non enim videtur, quàm aliam actualitatem præſtet ſpecies intelligibilis objecto ſenſibili præter iſtam, quod illud debitè approximat intellectui, ut intelligatur, ſi verò album comparetur intellectui ſeparato, ait Lichet. quod non ſic transfertur de ordine in ordinem, ideſt de ordine ſenſibilis in ordinem imaginabilis, & de ordine imaginabilis in ordinem intelligibilis, quia ſenſibile ſecundum omnem ſuam conditionem eſt actu, & immediatè à tali intellectu intelligibile, & ſic album immediatè ſaltem ut cauſa partialis, poteſt movere intellectum ex natura intellectus cauſando immediatè ſui cognitionem intuitivam nulla ejuſdem albi ſenſitiva præcedente.

207 Et ratio à priori hujus rei jam aſſignata eſt ſuperius q. 4. art. 2. quia materialitas, & ſenſibilitas horum objectorum non illa extrahit ex virtute, & ambitu potentiæ ſpiritualis, & intellectivæ, alioquin neque ab ipſo intellectu divino ſub his conditionibus attingi poſſent, & hæ ipſæ conditiones ſunt ab intellectu cognoſcibiles, ſcit enim intellectus diſcernere inter objecta ſenſibilia, & ſpiritualia, quod facere non poſſet, niſi utrorumque differentias attingeret, & hoc ſpectat ad dignitatem, & excellentiam potentiæ intellectivæ, quæ cum ſuperior ſit, ſub ditione ſua complecti debet, quicquid cadit ſub cognitione ſenſuum, quæ ſunt potentiæ inferiores; concedenda ergo omninò eſt notitia intuitiva ſingularium ſenſibilium intellectui angelico, quinimò hoc neceſſarium eſſe videtur, non ſolum ad ejus dignitatem, ſed etiam ad cuſtodiam, quam gerunt de hominibus Angeli, ut enim quiſque ſatagat circa ſuum cuſtoditum, cognoſcere debet omnes ejus actiones, tam materiales, quàm immateriales, & illa demum, quæ nullo prorſus modo à ſenſibilitate præſcindunt, ut habetur in ſpalm. *Angelis ſuis mandavit de te, &c.* quod utique verum non eſſet, ſi materialia objecta intueri non poſſent.

208 Quo autem ad cognitionem abſtractivam dicendum eſt, ſingulare materiale, & ſenſibile non ſolum abſolutè loquendo eſſe per ſe, & directè intelligibile, ſed etiam à nobis pro ſtatu iſto proprio, ac directo conceptu attingi, ac proinde per propriam ſpeciem, licèt ita propriam, ut illud repræſentet ſub propria ratione ſingularitatis. Concluſio eſt Scoti, & Scotiſtarum loc. cit. quam paſſim ſequuntur omnes Recentiores extra Scholam S. Th. & probatur quoad omnes, & ſingulas partes.

Primò itaque quod ſingulare materiale, & ſenſibile abſolutè loquendo ſit intelligibile, probatur, quia hoc ſingulare eſt ens, & perfectius ens, quam ipſum univerſale, quia ſupra naturam communem addit differentiam individualem, ergo habet propriam intelligibilitatem, nam intelligibilitas ſequitur entitatem, cùm ens ex dictis ſit adæquatum intellectus ex natura potentiæ; Tum quia in ſingulari materiali, & ſenſibili nihil invenitur, quod intelligibilitati repugnet, nil enim aliud includit, quocumque modo ſumatur, quam naturam, differentiam individualem illam contrahentem, exiſtentiam, & cætera accidentia materialia, quæ hoc, vel illud individuum inſequi ſolent, illudque reddunt ſenſibile, nulli autem iſtorum repugnat intelligibilitas, quia hæc omnia, & ſingula aliquam important entitatem, non diminuunt. Tum quia cum inquiunt Thomiſtæ materialitatem impedire intelligibilitatem, vel hoc aſſerunt de materia pro altera parte compoſiti, vel pro differentia individuali; non primum, quia tunc ſequeretur nullam rem naturalem eſſe intelligibilem, quia omnis talis componitur ex materia, & forma, imò nec naturas univerſalis corporeas, quia altera pars earum eſt materia, neque ſecundum, quia tunc nec ſingularia ſpiritualia forent intelligibilia. Tum denique quia ſi ſingulari materiali, & ſenſibili per ſe repugnaret intelligibilitas, tunc ſequeretur, quod neque Deus illud cognoſceret, cum non poſſit in ea, quæ implicant contradictionem, ita arguit Doctor præſertim q. 22. de An. & cum eo Scotiſtæ citati.

209 Secundò probatur, quod etiam à nobis pro ſtatu iſto concipiatur conceptu proprio, ſaltem ut à communi diſtinguitur, nam intellectus noſter ponit differentiam inter univerſale, & ſingulare, ac etiam inter duo ſingularia, ergo utrumque cognoſcit aliquo modo ſub propria ratione, nam facultas ponens differentiam inter duo, cognoſcit

ſcit utrumque aliquo modo ſub propria ratione ut habetur 2. de Anim. 146. Tum 2. ſicut concluſiones cognoſcimus ſyllogiſmo, ita principia inductione 2. Prior. cap. 29. ſed inductio eſt proceſſus à ſingularibus ad univerſalia, ſic autem diſcurrere pertinet ſolùm ad intellectum, ergo cognoſci ſingularia. Tum 3. incognita non poſſumus diligere, quia nil volitum, quin præcognitum, ſed prius diligimus ſingulare, quàm univerſale, quia præceptum eſt magis reſpectu ſingularis, quam univerſalis, unde in ep. canonica Joan. *qui non diligit fratrem ſuum, quem videt, Deum, quem non videt, quomodo poteſt diligere?* nec dicas ad dilectionem ſingularis ſufficere cognitionem univerſalis, nam ſequeretur, quod cognitio univerſalis ſufficeret ad diligendum tale ſingulare, quod nunquam fuit cognitum à ſenſu. Tum 4. quia voluntas compeſcit actum cogitatricis, ergo intellectus eum novit, quia voluntas non fertur in incognitum, ſed hic eſt ſingularis. Tum 5. tenemur peccata noſtra confiteri, de eiſque conteri, non in univerſali tantum, ſed in particulari, ſed hi ſunt actus tum rationalis, tum ſenſitivæ potentiæ, ergo &c. Tum 6. ars, & prudentia pertinent ad intellectum, & ſunt circa ſingulare ex 3. Ethic. c. 3. imò & fides divina circa plura ſingularia verſatur. Tum 7. experimur nos cognoſcere ſingularia, hoc autem non eſt per potentiam ſenſitivam, quia non eſt reflexiva ſuper actum ſuum, ergo per intellectum cognoſcimus nos cognoſcere ſingulare, ſed intellectus nequit cognoſcere ſingulare, niſi ipſum ſingulare cognoſcatur. Tum 8. intellectus corrigit ſenſum circa ſingulare, & particulare, ut dum Solem judicat parvæ magnitudinis, remum in aqua fractum, ergo neceſſariò illud ſingulare cognoſcit. Tum denique probatur ratione à priori, quia ſemper potentia ſuperior apprehendere poteſt ea omnia, quæ poteſt inferior ei ſubordinata, ut patet in ſenſibus interioribus, & exterioribus, cum ergo intellectus ſit potentia ſuperior ad omnes ſenſus, poterit ea omnia percipere, quæ à ſenſibus percipiuntur, ita arguunt Scot. qu. 22. de Anim. & Scotiſtæ loc. cit.

210 Ab his omnibus facilè putat evadere Javell. 7. Met. qu. 16. dicens intellectum utique cognoſcere ſingulare, non quidem ſe ſolo, ſed mediante cogitativa, & nil aliud probare adducta argumenta. Sed certè ſi benè ponderentur, quid amplius probant, ut benè notavit Bannes 1. p. qu. 86. art. 1. dub. 1. cum enim ità diſcurrit, omne animal rationale eſt riſibile, Petrus eſt animal rationale, ergo eſt riſibilis, ſanè hic diſcurſus ad ſenſum pertinere non poteſt, tum quia diſcurrere eſt propria operatio intellectus, non ſenſus; tum quia cum hic diſcurſus habet unam propoſitionem totam univerſalem, & aliam univerſalem ex parte, ſcilicet ratione prædicati, neceſſariò pertinet ad intellectum, nec dicas in tali propoſitione objectum eſſe in cogitativa, prædicatum in intellectu; quia tunc percontabitur, ubi erit copula conjungens hoc duos terminos, ſi dicas eſſe in intellectu, inferius etiam utrumque externum in intellectu eſſe, quia una potentia non poteſt comparare prædicatum cum ſubjecto, niſi utrumque cognoſcat. Cajet 1. p. q. 86. art. 1. aliam intulit reſponſionem ex D. Thom. ib. & ait, quod utique virtus ſuperior poteſt illud, quod inferior, ſed eminentiori modo; & ſic verum eſt, inquit, quod intellectus cognoſcit ſingulare, ſed eminentiori modo, quàm ſenſus, ſenſus enim cognoſcit ſingulare materialiter, & concretivè, intellectus verò immaterialiter, & abſtractè, quod eſt cognoſcere in univerſali, & ſic etiam pariter inquit intellectum ideò cognoſcere hanc propoſitionem, Socrates eſt homo, quia cognoſcit univerſale Socratis in ſpecie intelligibili. Hoc etiam prorſus vanum eſt, quia ſic dicendo non defenditur objectum potentiæ inferioris ſubordinatæ percipi quoque à potentia ſuperiori, quia ſingulare eſt objectum diſtinctum ab univerſali, cum ſupra naturam aliquid aliud addat, quod ab intellectu non attingeretur; deinde ſi non alia ratione illam propoſitionem cognoſcit, Socrates eſt homo, niſi quia cognoſcit univerſale Socratis, tunc eam non apprehenderet quoad utrumque extremum, ſed tantùm quoad prædicatum, & ignoraret, cui ſubjecto illud attribueret.

211 Tertiò quia concedunt Thomiſtæ ſingulare ſenſibile à nobis cognoſci, non tamen directè, ſed reflexè, & dicunt hoc ſolùm probare allata argumenta, nunc probandum eſt tale ſingulare à nobis directè cognoſci, quia re vera id manifeſtè convincunt allatæ rationes, cum demonſtrent ita per ſe, & adæquatè ſingularia, ſicut univerſalia ſpectare ad cognitionem noſtri intellectus; Tum quia primò, & per ſe ſingularia cognoſcimus ut talia, & ex his ad univerſalium cognitionem diſcurrimus, & ratio eſt, quia intellectus pro ſtatu iſto dependenter à ſenſibus cognoſcit, unde primò cognoſcit, quæ per ſenſus percipiuntur, per hoc autem ſingularia percipiuntur, ut hæc albedo, illa nigredo, ergo prius novit intellectus hanc albedinem, & illam nigredinem, & ex his elicit cognitionem coloris, ut ſic, ut dicemus art. ſeq. ergo directè cognoſcitur ſingulare, & non reflexè per ſpeciem univerſalis. Tum quia, ut arguit Doctor q. cit. de Anim. abſtractio univerſalis à ſingulari fit ab intellectu poſſibili, ut dictum eſt in log. diſp. 4. q. 3. non autem ab agente, cujus eſt abſtrahere ſpeciem à phantaſmate tantùm, ſed impoſſibile eſt abſtrahere univerſalem à ſingulari non cognito ſingulari primò, & directè, aliter abſtraheret ignorando, à quo abſtraheret. Tum quia experimur, nos prius ex ſingularibus, quaſi quibuſdam gradibus, ad univerſalia aſcendere, quam ex univerſalibus ad ſingularia deſcendere per reflexionem, ut patet in rudibus, qui ſingularia norunt, & ignorant, an detur natura univerſalis. Tum quia nulla poteſt reddi ratio, cur talis directa cognitio intellectui denegetur, nam vel negatur propter imperfectionem noſtri intellectus, & hoc non, aliàs non conveniret ſenſui, vel propter perfectionem, & neque hoc, alioqui nec Deo, nec Angelo conveniret. Tum quia ut mox dicemus, ſingulare cognoſcitur per propriam ſpeciem, quam primò abſtrahit intellectus agens à phantaſmate, & non per ſpeciem univerſalis ejuſque reflexionem, ut volunt Thomiſtæ. Tum quia nec ipſi Thomiſtæ ſciunt explicare, quomodo fiat iſta reflexio, & ſingulos modos hactenus à Thomiſtis excogitatos fusè refellunt Recentiores ſup. cit. Suarez, Ruvius, Onuphrius, Cavell. ac etiam noſter Tromb. loc. cit. & Doctor ipſe q. illa 22. de An. ab initio. Tum quia etiam ſi intellectus non niſi reflexè, & per quandam converſionem ad phantaſmata intelligeret ſingularia, adhuc tamen quando ita reflexè cognoſcit ſingulare, format conceptum proprium, & diſtinctum ejus, idque modò concedunt Recentiores Thomiſtæ, ut Bannes loc. cit. Jo. de S. Thom. q. 10. art. 4. hoc autem eſt, quod hic contendimus, nempè à nobis pro ſtatu iſto attingi ſingularia proprio, & quodammodo diſtincto conceptu, ſive talis conceptus formetur directè, ſive reflexè. Tum tandem quia nec etiam deſunt Thomiſtæ, qui ſpecies quaſdam admittant ſingularium formaliter, & directè illas repræſentantes relictas ex præcedenti intellectione, per quam aguitivè, & indirectè cognoſcitur ſingulare materiale, ita Complut. diſp. 18. de An. q. 6.

212 Quartò quia dicere ſolent Thomiſtæ, ſingulare indirectè cognoſci ab intellectu, quia non cognoſcitur per propriam ſpeciem, ſed per ſpeciem univerſalis, utrumque falſum eſt, probatur, quia ſpecies univerſalis nequit determinatè, & ex integro repræſentare ſingulare, ut Doctor docet 2. d. 9. q. 1. §. *contra iſta*, & 3. d. 14. q. 1. lit. A. ergo cum intellectus noſter determinatè cognoſcit hoc, vel illud ſingulare, id erit per ſpecies earum proprias; probat. aſſumptum, quia ſicut res ſe habet ad eſſe, ita ad cognoſci, ſed ſingulare addit entitatem poſitivam ſuper naturam communem, nempè differentiam individualem contrahentem, quam nec formaliter, nec virtualiter continet, ergo ſpecies univerſalis nequit eſſe ratio perfectè cognoſcendi ſingulare ſecundum totam ſuam cognoſcibilitatem. Nec dicas, naturam communem ſaltem potentialiter differentias individuales continere; quia talis continentia eſt tantum paſſiva per indifferentiam materialem, quam habet, ut per eas contrahatur, & ideò nequit eſſe ratio illas determinatè cognoſcendi. Nec minus dicas, ſpeciem univerſalis determinari ad repræſentandum hoc, vel illud ſingulare ex occurſu determinati phantaſmatis, ſicut ex ejuſdem occurſu dici ſolet intellectus agens determinari ad hanc potius quàm illam ſpecie intelligibilem producendam. Hoc enim nil aliud eſt, quàm aſſerere, quod quia phantaſia operatur circa tale ſingulare, intellectus determinatur, ut per ſpeciem univerſalem poſſit cognoſceret illud idem ſingulare, ſed hoc eſt impoſſibile, quia operatio phantaſiæ ad hoc eſt prorſus inſufficiens, ſi intellectus per ſe, & in ſe non habeat principium ſufficiens illius cognitionis ſupplens vicem objecti, ſpecies autem univerſalis non eſt ſufficiens, ſed neceſſariò debeat eſſe ſingularis; tum quia in anima ſeparata, & Angelis utique determinatur cognitio ad certa ſingularia abſque occurſu determinati phantaſmatis; nec valet paritas aſſumpta de determinatione intellectus agentis, quia ejus indeterminatio eſt virtualis, at indeterminatio univerſalis eſt merè paſſiva.

213 Deindè adhuc ſpecialius probatur, ſingulare ſenſibile ſicut propriam imprimit ſui ſpeciem in ſenſu, ita quoque facere in intellectu poſſibili ope intellectus agentis, quia ex ſpecie ſenſibili acquiritur ſpecies in intellectu, & hæc immediatè abſtracta adæquare debet totum ejus objectum, adeò ut non ex objectis repræſentatis, ſed tantum ex modo eſſendi differant, quia una ſpecies eſt corporea, alia ſpiritualis, ergo cum hæc albedo, vel nigredo propriam imprimant ſpeciem in ſenſu externo, & interno, propriam conſequenter impriment etiam in intellectu, quæ ſpiritualiter exprimit, quicquid materialiter illa exprimebat in ſenſibus. Conf. quia ſpecies intelligibilis ex primo congreſſu intellectus agentis cum phantaſmate procedit ſimilis objecto repræſentato per phantaſma, & ratio eſt, quia non producit ſpeciem, niſi ſecundùm exigentiam phantaſmatis, & objecti per ipſum repræſentati, ſed phantaſma naturam repræſentat cum conditionibus individuantibus, ergo &c. Tum quia, ut docet Scot. q. cit. de An. ab initio, & Tromb. cit. art. 1. duplex eſt abſtractio, alia eſt ſpeciei intelligibilis à phantaſmate, & alia univerſalis à ſingulari, prima fit ab intellectu agente, altera ab intellectu poſſibili, quando nempè conſiderat naturam in ſe, ut indifferentem ad quodlibet ſuppoſitum, eamque facit univerſalem, ergo ſpecies, quam primò abſtrahit intellectus agens à phantaſmate, eſt ſpecies ſingularis non univerſalis, alioquin univerſale fieret ab intellectu agente, non poſſibili contra ſancita in Log. diſp. 4. cit. Tum etiam, quia ſi comparatio fiat inter univerſale, & ſingulare; prius ſingulare cognoſcitur, quam univerſale, ut poſteà dicemus art. ſeq. quia univerſale à ſingularibus jam cognitis elicitur, ergo ſingulare per propriam ſpeciem cognoſcitur. Tum præterea, quia in anima ſeparata manent ſpecies ſingularium, quia retinet memoriam ſingularium, quæ geſſit in hac vita, ut conſtat ex colloquio divitis cum Abrahamo, de quo Doct. 4. d. 45. q. 3. ergo eas acquiſiverunt in hac vita; vanum enim eſt dicere, quod ſint ei de novo infuſæ, quia nulla eſt neceſſitas, nec poſſet aſſignari ratio, cur potius harum, quam illarum rerum ſpecies infunderentur à Deo. Demum res materiales univerſales per Averſarios repræſentantur per ſpeciem propriam, ergo etiam ſingulares poterunt ſic repræſentari. Prob. conſequ. quia tota repugnantia hujus rei videtur ex eo pendere, quod per qualitatem ſpiritualem res materialis repræſentetur, ſi ergo id difficultatem non facit in rebus materialibus univerſalibus, nec quoque facient in ſingularibus, parum enim refert, quos res materialis in communi, vel in particulari repræſentetur, cum ſemper ſit materialis. Dices, multum referre, quia cum res in particulari repræſentatur, modo materiali repræſentatur, ſcilicet

cum conditionibus hìc, & nunc, ubi quando repræſentatur in communi, repræſentatur modo ſpirituali. Hoc parum valet, quia res materialis etiam in particulari repræſentari poteſt modo ſpirituali ex parte ſpeciei repræſentantis, ut patet in Angelis.

214 Quintò, Tandem, quod modo non detur ſpecies ita propria ſingularis, ut eum repræſentet ſub ratione propria ſingularitatis, & ducat in conceptum ejus proprium ex propriis, quæ erat ultima pars aſſertionis, Doct. ubique aſſerit 2.d.3.q.11. ſolvendo ſecundam rationem Henrici, & d.3.q.1.lit.C. & 3.d.14.qu.3.lit.E. & 4.d.45.q.3. ad 3.princ. quod probat q.cit. de An. 7. Met.q.15. validiſſima ratione, qua paſſim Scotiſtæ utuntur ad hoc probandum, quia inter duo ſingularia omninò ſimilia in accidentibus extrinſecis v.g. duos lucis radios in eodem loco compenetratos, vel duo ova æquè alba, magna, ac ejuſdem figuræ, nec ſenſus, nec intellectus noſter diſcernere valet, ergo pro ſtatu iſto non attingit ſingulare, qua tale intrinſecè, ſeu intrinſecam individualitatem, ſeu per talem ſpeciem, quæ ipſam exprimat, ſed tantum per accidentia extrinſeca per diverſitatem nimirum figuræ, magnitudinis, loci, coloris, &c. Antecedens ipſa experientia docetur, & oſtendimus diſp.4. num.28. Prob. conſequ. quia cognoſcens aliquid ſub proprio conceptu ex propriis diſcernit illud ab omni alio, ſecluſo extrinſeco accidente; ratio à priori hujus dicti eſt, quia intellectus noſter pro ſtatu iſto nil cognoſcit, niſi quod ſuum phantaſma gignere poteſt, loquendo præſertim de rebus materialibus, cùm immediatè non immutetur, niſi à phantaſmate, ſed differentia individualis, ſeu ſingularitas non eſt ratio gignendi phantaſma, quia ſola entitas naturæ eſt, quæ movet ſenſum, ſingularitas verò eſt conditio moventis, & ad ſummum pars tantum objecti ſenſati, ut dictum eſt diſp.4. cit. ergo non poteſt intellectui propriam ſpeciem imprimere pro ſtatu iſto, & conſ. quia ſingularitas non eſt per ſe formaliter ſenſibilis, ut patet ex ratione à poſteriori adducta, nec virtute includitur in rebus per ſe ſenſibilibus, cum in eis ſic contineantur res per ſe ſenſibiles quoad rationes communes, aut proprias ex communibus, ratio non autem proprias ex propriis; vide Scotiſtas ab initio quæſt. citatos hoc diffusè probantes.

215 Verùm quia hoc quintum dictum, in quo negamus haberi pro ſtatu iſto conceptum proprium ſingularis, & per propriam ſpeciem, videtur repugnare præcedenti, in quo talem conceptum admittere videmur, quo deceptus Suarez lib.4. de Anim. cap.3. Scotum in ea retulit ſententia, quæ conceptum proprium, & diſtinctum ſingularis admittit etiam pro ſtatu iſto; ut omnis dubitatio tollatur, & putatæ contradictionis occaſio, notandum eſt ex Tromb. cit. ar.2. quod aliud eſt ſingulare intelligi ſub ratione ſingularitatis, ſic quod ſingularitas ſit ratio intelligendi, aliud eſt, quod ſingularitas dicatur eſſe objectum intellectum, aut pars objecti intellecti, primo modo ſingularitas non concipitur à nobis, quia ſic concipere ſingularitatem eſt concipere ipſum diſtinctè, & ſeorſum ab alia ſingularitate, & à ſua natura, ſeu quidditate: ſecundo modo ſingularitas bene concipitur, & intelligitur à nobis, quia quando aliquod unum objectum concipitur adequatè, quicquid realiter, & eſſentialiter includitur in illo, ſecundariò, & ex conſequenti concipitur, ſed totum ſingulare ſic intelligitur, tanquam objectum adæquatum unius intellectionis, ergo etiam concipietur ſingularitas in ipſo, non tamen ſic, quod ſit modus objecti intellectui, aut ratio intelligendi, ita ibi Tromb. qua de cauſa Regentes quoque Pariſienſes 1. Phyſ. loc. cit. inquiunt, quod intellectus etiam pro ſtatu iſto cognoſcit differentiam individualem confusè, & indiſtinctè, quia cognoſcit eam, ut includitur in ſuo ſingulari conſtituto ex ipſa natura, & differentia individuali, ſed non cognoſcit differentiam diſtinctè, ut eſt principium hujus determinatæ ſingularitatis diſtinctæ ab alia ſingularitate, ita Pariſienſes ibi, quæ doctrina eſt Scoti p.d.2.qu.3.C. ad 2. pro opinione, ubi docet, quod aliud eſt ſingularitatem eſſe conceptam, ut objectum, vel partem objecti, aliud eſt ſingularitatem eſſe præcisè modum concipiendi, ſive ſub quo concipitur objectum, quod exemplo ſatis apto declarat, quia cum dicimus *plurale eſt ſingulare*, objectum conceptum eſt pluralitas, ſed modus concipiendi, ideſt modus, ſub quo concipitur, eſt ſingularitas, ſic etiam in intentionibus logicis cùm dicimus, *ſingulare eſt univerſale*, quod concipitur, eſt ſingularitas, ſed modus concipiendi, ſub quo concipitur, eſt univerſalitas; ſic igitur in propoſito poteſt ſingulare ita cognoſci, ut ſingularitas ſit ratio cognoſcendi, vel ut ſit dumtaxat, aut objectum cognitum, aut pars objecti adæquatè cogniti; primo modo diſtinctè conciperetur ſingulare, & ſub conceptu proprio ex propriis, & talem conceptum non habemus de ſingulari pro ſtatu iſto, nec ſpeciem ejus propriam, ſecundo modo concipitur confusè, non quidem quia concipiatur ſub ſolo conceptu univerſalis, ſed quia licèt concipiatur conceptu proprio, hic tamen non ex propriis deſumptus eſt, & ex ſpecie ipſa ſingularitatis elicitus, ſed ex communibus, ſcilicet ex accidentibus extrinſecis illis ſoli individuo convenientibus, & non alteri (licet abſolutè alteri contradictoriè non repugnent) unde ait Scot. qu.22. de Anim. §. *quarto dico*, quod hic modus concipiendi ſingulare non eſt ſimplex, ſed compoſitus ex conceptibus multarum circumſtantiarum, ut patet, dum dicimus quod Sortes eſt unus homo albus, criſpus, longus, &c. idem habet 7. Met. q.15. ante ſolutionem principalium, quod latè proſequitur Rubion. p.d.3.q.6.art.1. & eleganter explicat.

Satisfit objectionibus.

216 IN oppoſitum arguitur, Primò, probando intellectum noſtrum pro ſtatu iſto ſingularia ſenſibilia intuitivè cognoſcere, nam hæc videtur expreſſa Doctoris ſententia, quia in p.d.3.q.6.lit.N. ait, quod intellectus intelligens quicquid eſt relucens in ſpecie intelligibili, videt illud in ipſo ſingulari viſo per phantaſticam virtutem in phantaſmate; expreſſius id habere videtur 4.d.45.q.3.lit.K. ubi inquit intellectus intuitivè intellexit me videre album, & poſtea recordatur me vidiſſe album, imò ibidem §. *dico ergo*, diſertè docet, intellectum non ſolùm abſtractivè cognoſcere univerſalia, ſed neceſſariò etiam intuitivè cognoſcere, quæ cognoſcit ſenſus, ad quod probandum tres inſinuat rationes, quas pro ſe Faber theor.84. adducit. Prima eſt, quia potentia ſuperior cognitiva in eodem ſuppoſito cognoſcit, quicquid cognoſcit inferior, & nobiliori modo, ſed ſenſus novit ſingulare ſenſibile cum ſuis accidentibus tempore, loco, & intuitivè, ergo & intellectus. Altera eſt, quia intellectus novit propoſitiones contingentes & ex eis ſyllogizat, at propoſitiones contingentes conſtant ex ſingularibus cum accidentibus hìc, & nunc, & cognoſci nequeunt per ſpecies, ut docet Scot. 2.d.3. qu.11. ſed per intuitionem conjunctionis extremorum. Tertia tandem, quia diſtincta memoria eſt ex diſtincta apprehenſione rei cognitæ, at intellectus habet diſtinctam memoriam de ſingularibus cum his accidentibus, ergo &c. idem tandem docere videtur 3.d.14.q.3. in corpore quæſiti.

217 Reſp. ad locum ex 1. ſent. Doctorem ibi per illum loquendi modum ſignificare voluiſſe neceſſariam connexionem phantaſticæ operationis cum intellectiva pro ſtatu iſto, ut nimirum nihil abſtractivè cognoſcat intellectus in univerſali, niſi phantaſia circa ejus ſingulare operetur, nullatenus autem docere voluit intellectum immediatè actu ſuo intueri ſenſibile in phantaſmate, cum ibidem lit.P. expreſsè dicat ſenſibilia in phantaſmate non eſſe ſufficienter præſentia intellectui ſub ratione actu intelligibilis, ſed tantum in ſpecie intelligibili; Ad loca ex 4. ſent. reſpondere opus non eſſet, cum in tota illa quæſt. loquatur de intellectu animæ ſeparatæ, cui non negamus cognitionem intuitivam ſenſibilium; ſed quia quis contendere poſſet quod etiam de intellectu conjuncto loquatur, nam quædam ibi habet, quæ etiam intellectui conjuncto applicari poſſunt, ut argumentum de notitia propoſitionum contingentium, quod non minùs de anima conjuncta urget, quàm de ſeparata, cum utrique competat, notandum eſt ex Scot. 2. Met. qu.3. n.24. quod etiam intellectui conjuncto quædam notitia attribuitur, quæ ob connexionem, quam habet, cum intuitiva ſenſitiva, ipſa quoque concomitanter intuitiva appellatur, ut diſtinguatur ab abſtractiva, quæ fit ſine conſortio intuitivæ ſenſitivæ; duplex enim eſt cognitio abſtractiva, quam de objectis habet intellectus pro ſtatu iſto, una purè abſtractiva, quæ fit abſente objecto tam ab intellectu, quàm à ſenſibus, ut cum per ſpeciem cognoſcimus objectum, quod abeſt, alia, quæ fit dum objectum eſt in ſe præſens ſenſibus externis, ut cum intelligimus album, quod actu oculis intuemur, quæ proindè concomitanter ſolum intuitiva dicetur, quatenùs eam concomitatur intuitio ſenſitiva; cùm ergo inquit Doctor loc. cit. intellectum noſtrum intuitivè ſenſibilia videre, loquitur tantum de cognitione intuitiva in ſecundo ſenſu, non in primo, ut nos hic loquimur; nec rationes, quas ibi Doctor adducit, quid amplius concludunt: Prima deducta ex dignitate intellectus probat, id convenire poſſe intellectui ex natura potentię, non autem de facto, imò in hoc ſenſu adducitur ab eodem Doct. quol.6.lit.G. de facto verò non probat ei convenire, niſi cognitionem intuitivam concomitanter, quæ æquivalet intuitivæ ſenſitivæ ſimpliciter. Alia quoque ratio ex notitia contingentium deducta non aliud probat, talis enim cognitio intuitiva concomitanter in intellectu ſufficit, ut ipſe cognoſcat propoſitiones contingentes, unde tunc intellectus dicitur intuitivè cognoſcere Petrum currere, quando oculus immediatè curſum Petri cernit, etiamſi tam Petrum, quàm curſum ejus per proprias ſpecies cognoſcat; undè & optimè Rubion. advertit loc. cit. abſque ulla intuitione per ſolam notitiam abſtractivam cognitio propoſitionum contingentium in intellectu noſtro pro ſtatu iſto ſalvari poteſt, dummodo eam concomitetur ſenſatio, ſeu cognitio intuitiva exterior, ſtante enim viſione curſus Petri poteſt ſtatim intellectus hanc complexionem efformare quod Petrus currit, cui intellectus ſtatim præbet aſſenſum, eo quod percipit ſenſationem exteriorem, ſcilicet viſionem curſus Petri actu exiſtentem; videatur hic Auctor loc. cit. ubi benè declarat, quomodo ad notitiam contingentium non ſit intellectui neceſſaria cognitio intuitiva, in quo puncto conſiſtit tota difficultas. Etiam ratio parum urget, quia notitia memorativa potiùs pertinet ad abſtractivam, quàm ad intuitivam cognitionem, cum ſit rei præteritæ, & abſentis, & ſolùm imperfectè dicitur intuitiva; eodem modo debet explicari Doctor in 3.d.14. quæſt.3. vel dicendum cum Lichet. ibidem, loqui ex hypoteſi, quod pro ſtatu iſto detur in intellectu cognitio intuitiva alicujus objecti.

218 Secundò, è contra obiic. probando ſingulare ſenſibile neque ab ipſo intellectu ſeparato intelligi poſſe intuitivè, nam Scotus 2.d.3.qu.8. expreſsè docet in corpore quæſiti, objecta materialia eſſe potentia intelligibilia, etiam in ordine ad intellectum angelicum; & loquitur ibi de cognitione quoque intuitiva, ut patet ſub lit.D. & qu.11. ſtatuit in Angelis intellectum agentem, nonniſi ut transferat objecta materialia de ordine in ordinem, ergo eum non niſi per ſpeciem fiunt actu intelligibilia, nequeant etiam ab intellectu ſeparato intelligi, niſi abſtractivè, non autem intuitivè; & hoc eſt præcipuum fundamentum Vulp. loc. cit. ubi etiam quaſdam rationes adducit, quæ cum aliis etiam urgentioribus ſolutæ ſunt ſuperius quęſt.4. hujus diſp. art.2 prope finem.

Reſp. licèt propriè loquendo ſenſibilia, & materialia dicantur potentia intelligibilia, præſertim in ordine ad intellectum conjunctum,

quia ad ipſum tranſire nequeunt, niſi mediis ſenſibus externis, & internis, adhuc tamen in ordine quoque ad intellectum ſeparatum dici poſſunt potentia intelligibilia, quatenus nequeunt totaliter ſeipſis in intellectu imprimere ſpecies intelligibiles ut poſſent objecta ſpiritualia, atque ideò quantum ad cognitionem abſtractivam, quæ fit per ſpeciem, intellectus ſeparatus indiget translatione illa ab intellectu agente facta, non ſecus ac conjunctus, & in hoc ſenſu præcipuè locutus eſt Doctor loc. cit. cum in Angelis ponit intellectum agentem, ut objecta transferat de ordine in ordinem, ſed & in ordine quoque ad notitiam intuitivam poſſunt aliquo modo objecta ſenſibilia dici potentia intelligibilia reſpectu cujuſcunque intellectus, quia nunquam poſſunt eſſe actu intelligibilia, niſi prius producant in intellectu ſpeciem, velut effectum prævium, ſicut potens producere duos effectus ſubordinatos, non dicitur in potentia proxima ad producendum ſecundum, niſi producto primo, & quia hanc ſpeciem totaliter ſe ipſo producere non poteſt objectum materiale, quia eſt effectus ſpiritualis, ideo indiget auxilio intellectus agentis, & inde dicimus intellectum agentem facere tale objectum actu intelligibile, etiam reſpectu angelici intellectus.

219 Tertiò, obiicitur probando ſingulare ſenſibile ab intellectu noſtro percipi non poſſe, nam Ariſt. 1. & 2. Poſt. & 3. de anim. & aliis pluribus in locis per hoc præſertim ſenſum ab intellectu diſtinxit, quod ſingularia ad ſenſum, univerſalia verò ad intellectum pertineant. Tum 2. ſingulare materiale non eſt intellectui proportionatum, qui penitus eſt materiæ expers, at inter potentiam & objectum aliqua debet intercedere proportio. Tum 3. quia alioqui ſenſibus non indigeremus, qui ideo nobis à natura conceſſi ſunt, ut per eos ſingularia ſenſibilia cognoſcamus. Tum 4. nec etiam intellectu agente opus eſſet, qui ad hoc datus eſt, ut ex phantaſmatibus ſingularia repræſentantibus abſtrahat ſpecies repræſentantes univerſalia. Tum 5. res materiales potentia tantum ſunt intelligibiles, & fiunt actu intelligibiles per abſtractionem à materia 3. de Anim.16. at per talem abſtractionem ſignificari nequit ſeparatio rerum à materia partis, quia tunc neque in univerſali intelligerentur, ergo à materia individuali, undè cognoſcendo, dicitur præſcindere à conditionibus individuantibus. Tum 6. ſi poſſet eſſe objectum intellectus, tunc eſſet definibile, & de ipſo poſſet eſſe ſcientia, quod eſt contra ſancita à nobis cum Ariſt. in Logica. Tum tandem quia diverſorum objectorum diverſæ ſunt potentiæ cognitivæ, cùm hæ diſtinguantur per objecta, ſed univerſale, & ſingulare ſunt objecta diverſa, ergo &c.

Reſp. ad 1. Doctor quæſt.22. de Anim. in illis locis intendere Ariſt. quod ſenſus eſt ſingularium cum præciſione, quia non eſt univerſalium, intellectus autem non, quia ob ſuam illimitationem eſt cognitivus utriuſque, quam ſolutionem magis declarat quol.13. §. *circa ſecundum*, & alibi ſæpè. Ad 2. inter potentiam, & objectum non eſt neceſſaria ſimilitudo in eſſendo, ſed ſufficit proportio moventis ad mobile, & hæc benè intercedere poteſt intellectum, & ſingulare materiale, hoc enim ſaltem ut cauſa partialis ad ſuæ ſpeciei impreſſionem cum intellectu concurrere valet, & talem proportionem cum intellectu concedunt ipſimet Adverſarii phantaſmate, quod tamen eſt materiale; quam ſolutionem magis declaratam vides apud Doctorem 4.d.45. quæſt.2. A. Ad 3. neg. conſequ. indigemus enim ſenſibus, ut per ipſos res cognoſcibiles ad intellectum transferantur, quia pro ſtatu iſto nihil eſt in intellectu, quod prius non fuerit in ſenſu, & expedit idem objectum cognoſcere materiali, & ſpirituali cognitione, & quidem ſi argumentum valeret, etiam ſenſus communis ſuperflueret, vel ſenſus particularis, cujus attingant idem objectum. Ad 4. neg. etiam conſeq quia intellectus agens non ad hoc datus eſt præcisè, ut univerſalia abſtrahat à ſingularibus, cùm talis abſtractio ad intellectum poſſibilem potiùs pertineat, ut diximus quia ipſe facit univerſalitatem in rebus, ſed datur, ut abſtrahat ſpecies à phantaſmate ſpirituales, ſive univerſalia repræſentet, ſive ſingularia, quod cum ſit materiale, nequit totaliter eas intellectui poſſibili imprimere, ſed ope indiget intellectus agentis, quod magis explicat Tromb. cit. §. *deinde arguitur*. Ad 5. res materiales dicuntur potentia intelligibiles præſertim in ordine ad cognitionem abſtractivam, & ſic dicuntur fieri actu intelligibiles per abſtractionem à materia, non quidem à materia individuali, ſed extenſa, & ſenſibili, quia in ſpecie intelligibili, quæ purè ſpiritualis eſt, deponunt eſſe ſenſibile, & corporeum, & acquirunt eſſe ſpirituale, & inextenſum, & in hoc ſenſu dicitur intellectus cognoſcendo præſcindere à conditionibus individuantibus, quæ rem materiali modo repræſentant, quia rem materialem cognoſcit modo ſpirituali, non autem neceſſariò præſcindit à conditionibus conſtituentibus rem in eſſe ſingulari; ſed & in hoc quoque ſenſu dicitur intellectus cognoſcendo præſcindere à conditionibus individuantibus, ut notat Doctor quol.13. K. quia poteſt intellectus cognoſcere objectum, non ut hìc, & nunc, ſenſus autem nequit ſic cognoſcere objectum, quia eſt virtus limitata ad cognoſcendum ipſum ſub ratione exiſtentis, ſed non propter hoc intellectus determinatur ad cognoſcendum objectum ſub modo oppoſito, quia indifferens eſt ad cognoſcendum ipſum ſub utroque modo, & ejus immaterialitas poſcit immaterialitatem ſpecierum in eſſendo, non in repræſentando. Ad 6. neg. conſequ. quia non quicquid attingitur ab intellectu, eſt verè, & propriè ſcibile, ac definibile, ſed illud tantum, quod habet omnes conditiones ad ſcientiam, & definitionem requiſitas. Ad ult. ait Doct. quol. cit. & qu.22. de An. ad 2. illum arguendi modum valere in potentiis diſparatis, non autem in ſubordinatis, ut ſunt ſenſus, & intellectus, in quibus ſuperior facultas inferioris objectum cognoſcere poteſt; & adhuc hujuſmodi potentiæ rectè per objecta diſtingui dicentur, non quidem per omnimodam objecti incommunicabilitatem, quaſi una ſit circa unum objectum, & alia circa aliud, ſed per inæqualitatem, quatenus ſuperior, circa totum objectum verſatur, inferior verò circa partem objecti, & ſic eſt in propoſito, quod ſenſus eſt circa ſingulare tantum, intellectus verò circa ſingulare, & univerſale ſimul; ſolet autem univerſale dici proprium intellectus objectum, quia à ſolo intellectu percipi poteſt, non autem quia ipſum ſolùm ab intellectu percipiatur.

220 Quartò probatur, quod ſingulare non directè ab intellectu percipiatur, ſed reflexè, ita namque docuit Ariſt. 3. de Anim. tex.10. ubi ait potentiam quidem ſenſitivam judicare per ſe ſingularia, intellectivam verò per ſe univerſalia, ſingularia autem veluti per reflexionem. Ex hoc unico textu Thomiſtæ ſuum dicendi modum ſumpſerunt de cognitione reflexa ſingularis, quem etiam admittere videtur Scot. qu. illa 22. de An. §. *quarto dico*, & lib.7. Met. quæſt.15. §. *de ſecundo*, & ibidem Tromb. Ant. And. & alii Scotiſtæ, ſed re vera quamvis ibi concedat Doctor dici poſſe ſingulare cognoſci per reflexionem, longè tamen aliter id explicat, ac faciat S. Thom. ut benè Raguſ. adnotavit loc. cit. cap.9. nam D. Thomas vult abſolutè prius naturam percipi per ſpeciem intelligibilem, deindè verò ſingulare per converſionem ad phantaſmata, à quibus ſpecies abſtracta fuit, ut eſt videre quæſt. diſp. de veritate quæſt.2. art.10. Scotus verò loc. cit. vult primo percipi ſingulare vagum, mox naturam ipſam à ſingularitate præciſam, demum retrogreditur reflectendo conſiderationem naturæ ad circumſtantias ſignatas, & ipſam per ipſas determinando, individuum tandem ſignatum intelligit, quia eſt hìc, & nunc, & in tali figura, & magnitudine; & ideo ſaltem ſingulare vagum directè concipitur apud Scotum, quod S. Thom. negare videtur. Græci tamen, ut Alexander, Simplic. Themiſt. & alii ex illo eodem contextu oppoſitum colligunt, nempè ſingularia ab intellectu directè cognoſci, univerſalia verò nonniſi per reflexionem, cum enim à principio ex phantaſmate obiiciatur intellectui res ſingularis, tunc facilè, & directè percipitur ab intellectu, cujus ſiquidem operatio directè ad ipſam terminatur, dum verò intellectus ex illa jam ſibi impreſſa ſpecie ſingulari conceptum univerſalem vult effingere, vel illius objecti ſingularis quidditatem abſtractam, tunc opus eſt, ut in ſeipſum ſcilicet in ſpeciem jam ſibi inhærentem per quandam reflexionem convertatur, atque ita exponunt textum illum.

221 Sed re vera Ariſt. in eo textu ut notarunt Ruvius, & Suarez non loquitur de modo, aut ordine, quo fiat cognitio ſingularis in intellectu, ſed reſpondet difficultati, quam text. præcedenti propoſuerat, an ſcilicet univerſale, & ſingulare ab eadem potentia cognoſcantur, an alia, & alia, & text.10. difficultati occurrens inquit, animam humanam cognoſcere idem calidum, & frigidum; quæ ſunt conditiones materiales, & univerſaliter quæcunque ut caro ſe habent, & ſingularia ſunt, potentia ſenſitiva; univerſalia verò, & quæcunque ut eſſe carnis ſe habent, vel potentia ſeparabili, hoc eſt diverſa realiter à potentia; qua percipitur ſingulare, cognoſcit, vel re quidem una, ſed ſecundum rationem diverſa, ſicut linea reflexa ad ſeipſam, ut recta, ſe habet, linea ſiquidem reflexa, ſi in rectum ducatur, eademmet linea, quæ prius curva fuerat, fit recta; unde hoc exemplum de linea recta, & inflexa inducit, non ut oſtendat modum, vel ordinem, quo ſingulare, & univerſale intelliguntur, ut videtur eſſe communis expoſitio, ſed potius, ut innuat poſſe eandem potentiam realiter, & ſola ratione diverſam, ut differunt linea recta, & reflexa, utrumque attingere; quod ſi demum inſtetur, exemplum de linea recta, & reflexa induxi ad innuendum modum, & ordinem, quo univerſale, & ſingulare intelliguntur, & hoc quidem reflexè, illud verò directè intelligi, ut plerique Latinorum velle videntur, tunc vel utendum eſt expoſitione Scoti jam allata, vel dicendum Ariſt. ibi loqui de cognitione diſtincta ſingularis, ſic enim utique cognoſcitur per quandam reflexionem, quatenus ſingulare primo confusè concipitur, inde progreditur intellectus ad cognitionem univerſalis, & rurſus inde revertitur ad diſtinctam ſingularis cognitionem, quæ ſine cognitione univerſalis præcepta comparari non poteſt, ut conſtabit q. ſeq.

222 Quintò obiicitur probando, quod non cognoſcatur per propriam ſpeciem, ſed potius per ſpeciem ipſius univerſalis, nam ſpecies rationem univerſalium à phantaſmatibus adjutæ ſufficiunt ad cauſandam intellectionem ſingularium, ut enim phantaſma ſimul cum intellectu agente ſpecies producit intelligibiles, ita cum intellectu poſſibili jam ſpecie univerſali prædito poterit producere conceptum rei ſingularis, cujus eſt phantaſma, ac proinde ſupervacanea eſt propria ſpecies ſingularis. Tum 2. quia nedum ſupervacanea, ſed etiam impoſſibilis videtur, nam quod recipitur, per modum recipientis recipitur, cum ergo intellectus ſit prorſus immaterialis, ſpecies in ea receptæ immateriales quoque eſſe debent, tales autem eſſe non poſſunt ſpecies ſingularium materialium, materiales enim & ipſæ quoque forent, ſaltem in repræſentando, quod tamen eſſe nequit, quia ſicut intellectus, eo quod ſpiritualis eſt, abſtrahit ab hìc, & nunc, ſic etiam & ſpecies intelligibiles in modo repręſentandi abſtrahent eodem modo. Tum 3. ſpecies ſenſibilis, & intelligibilis differre debent, nedum in entitate, quod una ſit ſpiritualis, alia corporea, ſed etiam aliquo modo ex parte objecti repræſentati, ergo intelligibilis neceſſariò abſtrahit ab aliqua conditione à parte rei in objecto reperta, quam non repræſentat; hæc autem ſunt conditiones individuales, probatur aſſumptum, quia etiam ſenſus, & intellectus differunt in

objecto repræſentato, & modo repræſentandi ejus. Tum 4. res ſenſibiles redduntur intelligibiles per hoc, quod tale objectum removetur à materialibus conditionibus, quæ ipſum ſingularizant, & ſolum per modum quidditatis attingitur, ergo repræſentari non poſſunt, quàm per ſpeciem univerſalis, quæ ſic abſtrahit: probatur aſſumptum, quia quidquid eſt proprium objectum intellectus, & res ſenſibiles, ut ſubſunt conditionibus materialibus, quibus ſingularizantur, poſſunt attingi à ſenſu, & ſic nondum ad intellectum pertinere poſſunt, cum enim ſenſus, & intellectus ſint potentiæ valdè diverſæ, ſub diverſis quoque rationibus in objecta feruntur. Tum 5. ſpecies intelligibilis objectum repræſentat ſecundum eam rationem, qua gignitur ab illo, ſed ratio imprimendi ſpeciem non eſt ſingularitas, ut dictum eſt, ſed natura communis, ergo non alia ſpecies abſtrahitur, quàm univerſalis, per quam poſtea reflexè ſingularia dignoſcuntur. Tum 6. quia falſum eſt, quod per ſpeciem univerſalis nequeat ſingulare cognoſci, nam agens artificiale non dirigitur in agendo, niſi cognoſcat agibile perfectè, ſed agens habens tantum cognitionem domus in univerſali poteſt facere hanc domum in particulari, ergo per ſpeciem univerſalis optimè venimus in cognitionem ſingularis. Tum 7. nam ſpecies abſtractæ à phantaſmatibus ſunt omninò connaturales intellectui pro ſtatu iſto, atque ideò verſantur circa objectum omninò connaturale, & per ſe primum illius, ergo debent nedum in eſſe entitativo abſtrahere à materia extenſa, & ſenſibili, ſed etiam in eſſe repræſentativo à materia totius ſumpta pro differentia individuali, quia potentia, & objectum in eodem immaterialitatis gradu convenire debent. Tum 8. quia phantaſma concurrit ad productionem ſpeciei intelligibilis, ut eſt repræſentativum naturæ præſcindentis à ſingularitate, ergo ſpecies inde genita non erit ſingularis, ſed univerſalis: conſeq. patet, probatur aſſumptum quia phantaſma ut repræſentativum naturæ cum omnibus conditionibus materialibus non poteſt eſſe ratio agendi in rem ſpiritualem, qualis eſt intellectus poſſibilis, eò quia inter cauſam principalem, & paſſum debet eſſe proportio agentis, & paſſi. Tum tandem quia P. Cavell. in comment. ad qu.22.de Anim.num.18. probabile putat non dari ſpeciem, quæ pro hoc ſtatu repræſentet ſingulare diſtinctum à ſpecie univerſalis, ſed ipſam ſpeciem univerſalis, vel potiùs naturæ adjunctis conceptibus circumſtantiarum repræſentare ſingulare confusè, ſicut ſpecies creaturarum modo repræſentant Deum, & inquit hoc eſſe de mente Scoti p.d.3.qu.6.n.17.ubi docet, quod ſpecies per ſe ſaltem pro nunc, tantùm repræſentat naturam, ex adjunctis autem colligimus hanc naturam eſſe contractam, licèt ipſam rationem contrahentem non videamus.

223 Reſpond. hæc omnia ferè argumenta retorqueri poſſe contra Thomiſtas concedentes in ea reflexione, quia intellectus attingit ſingulare formari proprium, & diſtinctum conceptum illius, imò ex tali conceptu, & intellectione relinqui ſpeciem quandam ipſius ſingularis directè repræſentativam; & ratio eſt, quia non minoris immaterialitatis eſt conceptus, ſeu ſpecies expreſſa ſingularis, quàm impreſſa, ſi ergo dari poteſt ſpecies expreſſa ſingularis, non obſtante ejus immaterialitate, cur non etiam impreſſa; & rurſus ſi dari poteſt ſpecies impreſſa ex prima ſingularis intellectione relicta, ut concedunt Complut. & alii Recentiores Thomiſtæ, cur non poterit etiam ab initio intellectus agens à phantaſmate ſpeciem abſtrahere directè, & adæquatè ſingulare ipſum repræſentantem? Nec valet diſparitas, quam afferunt Complut. cit. num.100. quonium ſpecies intelligibilis ex prima ſingularis cognitione relicta poteſt commenſurari cum objecto materiali, & ſecundario intellectus, quale eſt ſingulare, nam cum relinquatur ex præcedenti intellectione, & hæc poſſit verſari circa objectum, ſive materiale, ſive ſecundarium, fit inde, ut etiam prædicta ſpecies intelligibilis poſſit repræſentare prędictum ſingulare; cæterum ſpecies intelligibiles, quæ fiunt virtute intellectus agentis commenſurantur cum objecto primario, & connaturali intellectus, & ipſum tantum modo formaliter, & directè repræſentant. Non valet, tum quia eadem eſt difficultas, imò major de ſpecie expreſſa ſingularis, ac de impreſſa, cum illa ſit immaterialior iſta, & nihilominus hac non obſtante immaterialitate ſingulare exprimit cum conditionibus individuantibus; tum quia falſum eſt, quod ſingulare ſit objectum materiale, & ſecundarium intellectus, cum æquè cadat ſub objecto primario intellectus, ac ipſum univerſale, tale enim objectum intellectus eſt quidditas rei ſenſibilis, ut ſic, ſive ſit abſtracta à conditionibus individuantibus, ſive cum eis involuta, tum quia deberet reddi ratio, cur ſpecies relicta ex præcedenti intellectione ſingularis poſſit commenſurari cum objecto etiam materiali, & ſecundario intellectus, non autem ſpecies abſtractæ ab intellectu agente.

224 Ad 1. itaque negatur aſſumptum, ut enim patet ex ſupradictis, aſſignari nequit ſufficiens modus, quo ſpecies univerſalis determinetur à phantaſmate ad repræſentandum ſingulare, nam indeterminatio univerſalis reſpectu inferiorum eſt potentialis tantum, & paſſiva, non autem virtualis, & activa, qualis eſt determinatio intellectus agentis ad producendas ſpecies intelligibiles, atque ideò licet phantaſma compleat indeterminationem intellectus agentis ad productionem ſpeciei intelligibilis, non tamen indeterminationem ſpeciei univerſalis, quia paſſiva eſt, & materialis, unde ſi ex occurſu phantaſmatis intellectus reflexè intelligeret ſingulare, talis intellectio potius in ipſum phantaſma immediatè referri deberet, quàm in ſpeciem univerſalis phantaſmate determinatam; ad evitandam ergo pluralitatem ſpecierum præſtabit dicere potiùs è contra univerſale intelligi per ſpeciem ſingularis, quia ſicut ſingulare cuntinet eſſentialiter ſuum ſuperius, ſic pariter ſpecies ſingularis virtualiter continebit ipſum univerſale in eſſe cognito, quia ſicut res ad eſſe ſe habet, ita quoque ad cognoſci. Ad 2. concludit ſolum ſpeciem intelligibilem ſingularis eſſe debere ſpiritualem in eſſendo, ſicut eſt ipſe intellectus, in quo recipitur, non autem in repræſentando, alioquin idem quoque probaret de ſpeciebus angelicis, quia angelicus intellectus immaterialior eſt noſtro, & abſtrahit à conditionibus materialibus hìc, & nunc. Ad 3. dicitur adhuc ſpeciem ſenſibilem differre ab intelligibili ſingularis, nedum in entitate, ſed etiam in modo repræſentandi; eſto non in objecto repræſentato, licet enim ſpecies intelligibilis ſingularis repræſentet adæquatè totum id, quod ſenſibilis, diſcriminantur tamen in modo repræſentandi, quia à ſpecie intelligibili fit immateriali modo, & inſenſibili, ut dicitur de ſpeciebus angelorum, non ita tamen à ſpeciebus ſenſibilibus, quare negatur aſſumptum, quod debeant differre neceſſariò in objecto repræſentato; & adhuc etiam dici poſſunt differre in objecto repræſentato, quia ſpecies ſenſibilis ſenſus neceſſario repræſentat naturam cum conditionibus individuantibus, non ita ſpecies intelligibilis ſingularis intellectui, cum poſſit ex ipſa elicere conceptum univerſalis relictis conditionibus individuantibus, non ſic ſenſus ex ſenſibili. Ad 4. negatur aſſumptum, res enim materiales ideò per ſpeciem dicuntur fieri actu intelligibiles, quia per eas accipiunt eſſe ſpirituale, & intelligibiliter in intellectu recipiuntur, & ſic dicuntur abſtrahere à conditionibus materialibus: ad probationem dicimus res ſenſibiles, etiam ut ſubſunt conditionibus materialibus, poſſe ab intellectu attingi immaterialiter tamen, & modo ſpirituali, in quo diſcernitur à ſenſu; quod quid eſt autem, & univerſale dici conſuevit proprium intellectus objectum, quia hoc ſolum ab intellectu attingitur, non à ſenſu. Ad 5. inquit Doctor p.d.3.qu.6.ad p.princ. quod licet ſingularitas non ſit ratio agendi, ſed natura, adhuc tamen eſt conditio agentis, atque ideò repræſentatur in ſpecie per ſe natura, & confusè ejus conditio.

Ad 6. ait Doctor quæſt.22. de Anim.ad 3.princ. quod artifex prius intelligit naturam domus, non quidem in univerſali, ſed in ſuppoſito vago, & ex conſequenti deinceps mente deſcendit in hanc domum ſignatam. Ad 7. neg. conſeq. cum ejus probatione; ut enim ſæpius dictum eſt inter potentiam, & objectum non eſt neceſſaria ſimilitudo in eſſendo, ſed tantum requiritur proportio motivi ad mobile. Ad 8. neg. aſſumptum cum ejus probatione, quia phantaſma materiale eſt, & corporeum tum in eſſendo, tum in repræſentando, cumque intellectus agens ſpeciem intelligibilem producat quantum ad vim repræſentativam juxtà conditionem phantaſmatis occurrentis, nequit cum eo producere, niſi ſpeciem intelligibilem ſingularis, quia phantaſma neceſſariò repræſentat naturam conditionibus individuantibus involutam, unde ſi in primo congreſſu cum intellectu agente totam vim ſuam exercere debet, ut facere ſolent agentia naturalia, aget ut repræſentativum tum naturæ, tum conditionum materialium, quia hæc omnia ſuopte ingenio repræſentat; poteſt autem adhuc ſecundum totam hanc vim repræſentativam agere in intellectum poſſibilem producendo ſpeciem per modum cauſæ partialis, ſic enim agendo partialiter ſcilicet & minus principaliter poteſt ſervari proportio inter agens corporeum, & paſſum incorporeum, itaut hoc patiatur ab illo, ut ſuperius dictum eſt. Ad ult. poteſt concedi, quod inquit Cavell. de ſingulari ſignato, quod non habeat propriam ſpeciem, ſed quod ad ejus conceptum formandum multæ ſpecies concurrant, nempè ipſius naturæ, & circumſtantiarum ejus loci, temporis, magnitudinis, &c. ut Doctor declarat quæſt.22.de anim.§. *quarto dico*, unde dicimus, quod Sortes eſt unus homo, albus, criſpus, longus, &c. nihilominus de ſingulari vago probabilius eſt, quod habeat propriam ſpeciem, hoc enim abſolutè loquendo eſt primum cognitum primitate originis, ut dicemus quæſt.ſeq. & hæc eſt expreſſa Doctoris ſententia quæſt.cit.de anim. & 7.Met.q.15. ubi vult, quod ſpecies primò impreſſa intellectui poſſibili, & abſtracta à phantaſmate primò repræſentat ſingulare vagum, & poſteà naturam ipſam in ſe à ſingularitate præciſam; loco autem citato p.d.3.quæſt.6. ad p. princ. ſolum intendit Doctor modo non dari ſpeciem ſingularis, quæ ipſum repræſentet diſtinctè, & ſub propria ratione ſingularitatis, quod utique verum eſt, ut ſupra diximus, quia ſingularitas modò ad partum ſpeciei non concurrit, ut ratio agendi, ſed tantum ut conditio agentis, & pars objecti cogniti, & ideò per illam ſpeciem non niſi confusè repræſentatur; unde ut notat Tatar.p.Phyſ.qu.1.art.2. dub.1. ſingulare pro ſtatu iſto dicitur cognoſci diſtinctè, & proprio conceptu, quatenus ſpecies ita illud repræſentat, quòd non aliud, non verò quia perfectè attingatur ſub ratione propriæ ſingularitatis; Et ne quis ex illa qu.6. diſt.3. primi inducatur ad credendum, quod non detur ſpecies propria ſingularis, ſed ſolius naturæ, & univerſalis, advertendum eſt, Doctorem in illa qu. ſolum laborare, ut oſtendat dari ſpeciem intelligibilem præter ſenſibiles, & loquitur de ſpecie univerſalis, non autem ſingularis, quia certius eſt univerſale intelligi ab intellectu, quàm ſingulare, non autem, quia putaret non dari quoque ſpeciem ſingularis, & ita expreſſis verbis ſe declarat ibidem §. *contra iſtam opinionem*, dicens ſe de hoc non curare in propoſito, ſcilicet de ſpecie ſingularis, eique ſufficere demonſtrare, quod ſaltem dari debeat ſpecies univerſalis.

225 Tandem arguitur contra id, quod ultimo diximus pro ſtatu iſto non haberi conceptum proprium ſingularis ex propriis, & ſub ratione ſingularitatis, quia potens habere actum diligendi aliquod objectum proprium, poteſt etiam habere actum proprium intelligendi ipſum, ſed viatori poſſibilis eſt actus diligendi ſingulare ſignatum, poteſt enim diligere unum ſingulare tantum, nullum alterum diligendo, ergo &c. imò hoc probare videntur omnes

nes rationes, quibus ſupra probavimus poſſe à nobis ſingulare cognoſci pro ſtatu iſto.

Reſp. ex dictis, quod ſi per conceptum proprium intelligimus illum, quo de facto aliquod ſingulare determinatè percipimus, & non aliud, concedimus talem conceptum à nobis haberi pro ſtatu iſto, per quem etiam diſtinguere poſſumus ipſum ſingulare intellectum à quocunque alio ſingulare exiſtente, cum omne aliud de facto exiſtens ſit ei in aliquo diſſimile; talis tamen conceptus non eſt propriè proprius, ſive ex propriis illius ſingularis, cum poſſit eſſe, licèt de facto non ſit, alterius poſſibilis ſimilia accidentia habentis, & in hoc ſenſu tantum poteſt viator habere actum diligendi ſingulare ſignatum, quatenus accidentia, quæ in uno reperiuntur, regulariter non omnia ſunt in alio, nam ſi eo deſtructo fieret à Deo aliud ſimillimum in eodem loco, poſſet intelligi eodem actu numero cum priori, ac etiam diligi, vel ſi per alium, non tamen per hunc alium actum individuum de novo productum perciperetur à priori diſtinctum, ita Rubion loc.cit. & hoc eſt, quod ajebat Doctor q. cit. de anima, quod quicunque conceptus proprius, quem modo habemus de ſingulari ſignato, licèt ſit modò ei proprius, ut de facto alteri non conveniat, quia de facto non datur unum ſingulare alteri ſimile in omnibus prorſus accidentibus, & circumſtantiis, tamen non eſt ita proprius, ut alteri poſſibili repugnet, & ideò dici nequit conceptus proprius propriè, & ex propriis, ſeu ſub ratione ſingularitatis, quia talis repugnat cuicunque alteri, tam exiſtenti, quam poſſibili.

ARTICULUS II.

Reſolutio quæſiti quoad cognitionem univerſalis.

226 HIc per univerſale non intelligimus univerſale logicum, & formale, quod in tali eſſe conſtituitur per relationem ad inferiora, ſed univerſale metaphyſicum, & fundamentale, quod potius conſtituitur per abſtractionem, & præciſionem ab eis, & ſolam importat naturam, quæ de ſe nec univerſalis eſt formaliter, nec ſingularis, ut Scotus declarat ad 2.d.3. quæſt.1. Et quidem licet ob talem præciſionem à ſingularitate multis videatur dumtaxat objectum idoneum cognitionis abſtractivæ, dicendum tamen eſt ipſam quoque naturam ut ſic, à ſingularitate præciſam eſſe poſſe objectum cognitionis intuitivæ, ita notavit Doctor 4.d.14. quæſt.3. §. *ad quæſtionem*, ubi ſupponit tam de natura, ideſt de quidditate, ut abſtrahit à ſingularitate, quàm de ipſo ſingulari poſſe haberi intuitivam notivam.

Dices, naturam, ut abſtrahit à ſingulari, abſtrahere quoque ab exiſtentia, quia non exiſtit, niſi in ſingularibus, & ratione ſingularium, ergo ſecundum ſe, ut ſingularitatem antevertit, nequit eſſe objectum intuitivæ notitiæ, quæ terminatur ad rem in ſe exiſtentem, & pręſentem. Negatur aſſumptum, quia ut dicemus in Met. Natura, ſeu quidditas, ſicut ex natura rei formaliter eſt diſtincta à differentia individuali, & natura ſingulari per differentiam individualem conſtituta, ſic etiam habet ſuam propriam exiſtentem ex natura rei formaliter diſtinctam ab exiſtentia differentiæ individualis, & naturæ ſingularis, unde ſecundum hanc exiſtentiam poteſt intuitivè cognoſci, etiam ut abſtrahit à ſingulari, ſeu abſque eo, quod intuitivè cognoſcatur ſingularitas, ita luculenter docuit Doctor 4.d.45.quæſt.3.ad 2.princ. ubi inquit, *quòd exiſtentia actualis primo convenit naturæ, unde hæc natura non eſt exiſtens formaliter, quia hæc; ſed per naturam, illam autem naturam, ut exiſtentem intuitivè cognoſcit intellectus*. Quod autem dici ſolet, naturam non exiſtere, niſi in ſingularibus, aut non niſi ratione ſingularium, ſolùm ſignificat realem inſeparabilitatem utriuſque exiſtentiæ, & quod naturæ non convenit ſua propria exiſtentia, niſi in eodem temporis inſtanti contracta fuerit per ſingularitatem, nam omne, quod eſt in rerum natura, eſt ſingulare, licèt non ſecundum omnem rationem, ſecundum quam eſt, ſit ſingulare.

Inſtabis rurſus, cognitio intuitiva terminatur ad objectum, ut hìc, & nunc, quod eſt proprium ſingularis, ergo natura in ſe non eſt ſufficiens objectum talis cognitionis. Reſp. Doctor ibidem, quod ſi intelligas per *nunc* exiſtens, & per *hìc* in ſe præſens conceditur, quod cognitio intuitiva terminatur ad objectum, ut hìc, & nunc, ſed negatur, quod in hoc ſenſu *hic*, & *nunc* ſint proprium ſingularis, ita quod eſt in ſingulari ſingularitate intrinſeca, vel adjuncta, tamen non includunt formaliter, nec per ſe præſuppoſitivè ſingularitatem, tanquam præciſam rationem, ſecundum quam illa inſunt.

227 Quantum verò ad cognitionem abſtractivam concedunt omnes, ut ab initio quæſt. dicebamus, cognitionem univerſalis, ut ſic, ſpectare ad intellectum, & nullo modo ad ſenſum, hoc enim præſertim diſcriminis verſatur inter ſenſum, & intellectum in cognoſcendo naturam, ut notat Scot.quol.13.§. *circa ſecundum*, quod ſenſus naturam ſentire nequit ſine differentia individuali, ita quod differentia individualis eſt ratio, ſine qua ſenſus non ſentiret, ſed intellectus benè apprehendere poteſt naturam ſeorſum à ſingularitate ipſam contrahente; ſed difficultas eſt, an quando ita cognoſcitur, id fiat per propriam ſpeciem ipſius naturæ univerſalis, an potius per ſpeciem ipſam ſingularis, & quamvis Doctor p. d. 3. quæſt.2. §. *quinto dico*, utrumque probabile cenſere videatur, Scotiſtæ tamen communiter ſecundam partem problematis arripiunt, ut probabiliorem, ita Bargius, & Lichet. ibidem, Anton. Andr. Trombet. Tatar. Canon. & alii Scotiſtæ citati ab initio quæſt. (unde ſolus Vigerius alteram partem videtur tenere probabiliorem) & Scotus ipſe expreſsè qu. cit. de anim. ad 4. princip. ubi ait, quod eadem ſpecies primo repræſentat naturam in aliquo ſuppoſito, deinde naturam abſolutè, & idem repetit 7.Met.qu.15. & ſequuntur Recentiores paſſim, Suarez lib.4. de anim.cap.5.num.22. Ruvius tract. de intellectu poſſibili qu.3. Averſa qu.58.ſect.4. & alii.

228 Dicendum eſt utrumque defendi poſſe, probabilius tamen eſſe, quod univerſale cognoſcatur per ſpeciem ipſam ſingularis, quod oſtenditur hac evidenti ratione, ſicut ſe habet ſingulare ad univerſale in eſſendo, ita repræſentativa ipſorum, quæ ſunt ſpecies illa objecta repræſentantes, ſe habent in repræſentando, ſed ſingulare continet univerſale eſſentialiter, & inferius omnes gradus ſuperiores, ergo repræſentativum ſingularis formaliter erit quoque virtualiter repræſentativum univerſalis. Conf. quia ſpecies ſingularis repræſentat illud quoad omnia prædicata ſua magis, & minus univerſalia, unde ſi ſpecies Petri repræſentat hunc hominem, conſequenter repræſentat etiam hominem ſimpliciter, animal, &c. & ſpecies albedinis non modo intellectui ejus quidditatem ſpecificam repræſentat, ſed etiam quidditatem coloris, & qualitatis uſque ad prædicata tranſcendentia, cum omnes iſtæ rationes quidditatem albedinis formaliter conſtituant. Neque dicas univerſale, ſeu naturam communem in ſingulari eſſe determinatam, & indifferentiam, quæ ei de ſe convenit, amiſiſſe. Hoc enim falſum eſt, quia ut docet Scot.2.d.3. qu.1. natura etiam in ſingulari ſuam indifferentiam, & communitatem intrinſecè illibatam retinet, & non niſi extrinſecè, & per accidens attingitur à differentia contrahente, & ſingularizatur. Rurſus ſi univerſale cognoſcitur per propriam ſpeciem, idem erit de omnibus gradibus ſuperioribus uſque ad tranſcendentes, at tranſcendentia proprias ſpecies habere non videntur, quia ſunt imperfectiora relationibus, quæ nullo pacto proprias habent ſpecies.

229 Demum, ut ait Tromb.cit.art.1. & Doctor qu.22. de anim. in corpore quæſiti, alia eſt abſtractio ſpeciei intelligibilis à phantaſmate, alia eſt abſtractivo univerſalis à ſingularibus: prima fit ab intellectu agente per veram actionem de genere actionis, per quam producit ſpeciem intelligibilem ſingularis, alia verò fit ab intellectu poſſibili, dum virtute illius ſpeciei impreſſæ naturam cum ſingularitate repræſentantis unum contemplatur alio non conſiderato, nempè naturam ipſam ſingularitate poſtpoſita & hæc eſt vera, & propria abſtractio, non abſtrahere unum ab alio aliud non eſt, quàm cum potentia abſtrahens poſſit utrumque cognoſcere, unum cognoſcit alio non cognito, ut colligitur ex 2.Phyſic.18. dum ait Ariſt. abſtrahentium non eſſe mendacium, in qua quidem abſtractione, ut conſtat, nulla nova intervenit ſpeciei intelligibilis productio, quæ ſit propriè univerſalis, ſed ſolum nova conſideratio naturæ in ſeipſa præciſa ſingularitate, itaque juxta hanc viam ſic cognoſcitur univerſale, iſtæ ſpecies ſingularium, partim in repræſentatione conveniunt, partim diſcrepant, quia repræſentant ſingularia ejuſdem naturæ inter ſe cum diverſis tamen conditionibus individuantibus, atque ita intellectus poſſibilis non ſolùm conſiderare poteſt individua illa ſecundum ſe, ſed illud etiam, in quo conveniunt, præſcindendo ab eo, in quo differunt, & per hanc cognitionem attingitur univerſale, ſeu natura ipſa præciſa ſingularitate.

Sed quod, & alia pars problematis defendi poſſit, nempè quod univerſale cognoſcatur per propriam ſpeciem, tenent etiam iidem Recentiores, qui alteram quoque partem tuentur; hoc autem ita probant, & explicant, quia media cognitione illa, quam ſemel intellectus acquiſivit ex ſpeciebus ſingularium de natura communi, imprimere ſibi poteſt intellectus poſſibilis aliam ſpeciem intelligibilem repræſentantem naturam univerſalem, quam ſibi reſervat in quantum eſt memoria pro uſu futuro, nempè ut quoties ſe obtulerit occaſio, poſſit eandem naturam communem iterum cognoſcere ſine nova cognitione ſingularium; hoc autem probant ex quodam principio deſumpto ex D.Thom. 1.p.qu.12.art.9. ad 2. quod non ſolum dantur ſpecies intelligibiles immediatè ab intellectu agente abſtractæ ex ipſo phantaſmate, ſed etiam aliæ quædam formatæ ab intellectu poſſibili ex illis prioribus, quando cognoſcit, quæ per ſpecies ab intellectu agente productas repræſentantur, & hujus ſecundi generis dicunt dari poſſe ſpecies proprias naturarum univerſalium, & de facto dari, & in hoc ſenſu univerſale cognoſci per propriam ſpeciem diſtinctam à ſpecie ſingularis.

230 Verum hujuſmodi ſpecies formatas ab intellectu poſſibili ex aliis præconceptis ſpeciebus jam refutavimus quæſt.præced.artic.2. dub.3. ut omninò ſuperfluas, ſi non impoſſibiles, eò quia in Peripato non aliæ ſpecies cognoſcuntur à Philoſophis præter eas, quas format intellectus agens ex phantaſmate, & hac ratione Ariſtot. dixit 3.de anim.17. intellectus agentis eſſe omnia facere, intellectus poſſibilis omnia fieri, nempè quia omnes ſpecies naturaliter acquiſibiles fiunt ab intellectu agente, & omnes pariter recipiuntur in intellectu poſſibili, & ita intelligunt omnes illud Ariſt. dictum, quod intellectus agens, & poſſibilis in ratione activi, & paſſivi adæquentur quantum ad factionem, & receptionem ſpecierum, ut notat Scot.quol.15.lit.S. fruſtrà ergo invehuntur aliæ ſpecies, quæ formentur ab intellectu poſſibili, quia munus formandi ſpecies ſoli intellectui agenti competit, non poſſibili, ut ibidem Doctor oſtendit ſub lit.Q. & nos probavimus ſupra quæſt.5.art.1. Deinde tales ſpecies ex aliis præconceptis formatæ ad nihil deſerviunt, ut enim naturarum univerſalium memoriam retineamus opus non eſt, ut intellectus poſſibilis ſpecies earum proprias efformet ex ſpeciebus ſingularium, eaſque conſervet, ſed ſufficit, ut in ipſo aſſerventur ſpecies ipſæ ſingularium, quæ virtute continent cognitionem univerſalium, adeò ut cum libuerit, poſſit ex eis intellectus poſſibilis cognitionem univerſalium elicere. Et certè rationes allatæ pro altera problematis parte convincunt

præter ſpecies ſingularium alias non eſſe neceſſarias pro univerſalibus, nec in prima eorum cognitione, nec deinceps, idque æquè probant de ſpeciebus ab intellectu agente abſtractis à phantaſmate, ac de aliis formatis ex præconceptis ſpeciebus, quas fingunt Adverſarii.

231 Alia ergo ratione id eſt probandum, quam Doctor innuit loc.cit.p.d.3.quæſt.2. §.*quintò dico*, ubi inquit, quod potens imprimere ſpeciem minus univerſalis in intellectu, poteſt quoque imprimere ſpeciem magis univerſalis, ac etiam tranſcendentium, & ratio eſt, quia hæc eſſentialiter includuntur in illo; ergo ſi phantaſma valet imprimere ſpeciem ſingularis, poterit conſequenter ſpeciem univerſalis imprimere; Conf. quia ita ſe habere videtur phantaſma ad ſpecies intelligibiles, ſicut ſe habet ſpecies intelligibilis ad cognitionem ipſam, ergo ſi ſpecies intelligibilis ſingularis valens eſt producere cognitionem, necdum ipſius ſingularis, ſed quorumcunque graduum ſuperiorum in eo eſſentialiter incluſorum, ita à pari phantaſma potens imprimere ſpeciem ſingularis, poterit quoque imprimere ſpeciem ipſius naturæ ſpecificæ, ac genericæ, quia utramque includit involutam conditionibus individuantibus.

232 Contra prædicta inſtatur primò, probando univerſale per ſpeciem ſingularis cognoſci non poſſe, quia hæc videtur expreſſa mens Doctoris p. d. 3. qu.6. §.*contra iſtam opinionem*, quod etiam tribus præſertim, aut quatuor rationibus probat. Primò, quia nulla eadem ſpecies eſt per ſe repræſentativa objecti ſub oppoſitis rationibus; ratio ſingularis, & univerſalis ſunt oppoſitæ rationes, ergo, &c. Secundò, quia ſpecies naturaliter repræſentat quicquid repræſentat, atque ideo ſecundum totam virtutem ſuam, ergo etiamſi ſpecies ſingularis naturam communem repræſentare poſſet, tamen quia ſingularem quoque ſimul repræſentat, nequit cum intellectu poſſibili concurrere præcisè, ut communem naturam refert. Tertiò univerſalius poteſt eſſe præſens intellectui abſque præſentia minùs univerſalis, quia contingit uti habitu magis univerſali non utendo habitu minùs univerſalis, vel ſingularis intelligeretur, nunquam magis univerſale eſſet intellectui præſens abſque præſentia minus univerſalis, nec actum habere poſſemus circa magis univerſale, quin etiam haberemus actum circa minùs univerſale; quod eſt contra experientiam. Quartò tandem, quia magis univerſale non poteſt repræſentari ſecundum ſuam univerſalitatem ad omnia contenta in eo per ſpeciem objecti particularis, vel minùs univerſalis, ergo per aliam ſibi propriam, probatur aſſumptum, quia ſuperius non poteſt repræſentari adæquatè per partem ſubjectivam, ergo nunquam concipitur univerſale, ut tale, in ſpecie minus univerſalis, vel ſingularis.

233 Reſp. Valdè angi Scotiſtas circa hunc Scoti locum, & varias afferre explicationes, ut eſt videre apud Bargium, & Lichet.ibid. verùm pro intentione Scoti advertendum eſt ibi Doctorem non negare per ſpeciem minùs univerſalis magis univerſale non cognoſci, aut per ſpeciem ſingularis, ſed ſolum negat per ſpeciem ſenſibilem, in phantaſia exiſtentem univerſale cognoſci poſſe, & hoc eſt, quod ibi improbat contra Henricum; verum eſt tamen, rationes illas facilè reduci poſſe ad illud quoque improbandum, ut notavimus ſupra qu.4. art.1. ubi proindè diximus, rationes illas non eſſe demonſtrativas, ſed ſolum probabiles, & ut tales fuiſſe à Doctore allatas, atque ideò ab eodem modum doceri quæſt.17. de anim. illas ſolvendi. Itaque ad p rationem dicendum, ut ibi, quod re vera ſingularitas, & univerſalitas in natura non opponuntur, ſi per univerſalitatem intelligas communitatem, & indifferentiam naturæ, quia communitas intrinſecè ei competit, ſingularizatio verò extrinſecè ſolum, & per accidens; tum quia ſingulare includit prædicata communia, & minus communia magis communia, undè potius unum includit, & præſupponit aliud, quam ei opponatur. Dices, ſpecies minus univerſalis repræſentaret minus univerſale diſtinctè, & magis univerſale incluſum in eo indiſtinctè, ſed iſtæ ſunt rationes oppoſitæ, ergo, &c. Reſpond. Tromb.qu.cit.in fine concedendo, quod nequit eadem ſpecies eodem modo univerſale, & ſingulare repræſentare, ſed alio, & alio, quia primò ſingulare, ſecundariò, & virtualiter ipſum univerſale, & hoc fit virtute intellectus abſtrahentis naturam à conditionibus individuantibus; Et cum dicitur, quod eadem ſpecies repræſentare nequit diſtinctè, & indiſtinctè, ait, quod utique eadem ſpecies nequit repræſentare ſub iſtis rationibus primò, & immediatè illud, quod repræſentat, ſed repræſentando aliquod unum primò, poteſt illud diſtinctè repræſentare, repræſentando autem aliquid incluſum in illo, poteſt repræſentare indiſtinctè id, quod ſecundariò repræſentat.

Ad 2. concedimus utique in primo congreſſu ſpeciem ſingularis cum intellectu poſſibili producere cognitionem ejus, quia cauſæ naturales cum primum applicantur, producunt effectum perfectiorem, quem poſſunt, deinceps tamen parere poteſt etiam cognitionem univerſalis. Dices, idem manens idem ſemper facit idem 8.Phyſ.53. Reſp. intellectum poſſibilem cum ſpecie ſingularis poſt elicitam ejus cognitionem non manere in eadem diſpoſitione, ac anteà, quia jam diſpoſita ſunt ad alia imperfectiora repræſentanda, ſpecies namque ordine quodam movet intellectum ad omnium graduum cognitionem, & primò ad cognitionem perfectiorum, qua vel citò movet deinceps ad cognitionem imperfectiorum; cui accedit, quod notavit Anton. Andr. citat. in calce quæſt. ex imperio voluntatis poſſe intellectum uti ſpecie nunc ad ſingulare, nunc ad univerſale intelligendum. Ad 3. neg.minor, quia ex prædictis modò de cauſis poſſumus ex eadem ſpecie moveri ad intelligendum magis univerſale non intelligendo minùs univerſale, & ut notavit Bargius eadem ferè eſt difficultas in oppoſita ſententia ſpecies diſtinctas admittente magis, & minus univerſalis, tunc enim quoque ratio reddi debebit, cur modò intellectus utatur una ſpecie, & non alia. Ad 4. concedimus utique illud fieri non poſſe in virtute ſolius ſpeciei, cum ſuopte ingenio naturam repræſentet contractam, poteſt tamen adhuc per eam repræſentari natura ſecundum totam indifferentiam ſuam accedente virtute abſtractiva intellectus, per quam conſiderare poteſt puram, & nudam naturam ſecluſa differentia contrahente.

234 Secundò obiic. probando intellectum poſſibilem formare propriam ſpeciem univerſalis ex ſpeciebus antea productis ab intellectu agente, quia etiam ſecundùm nos phantaſma cum intellectu agente ſpeciem imprimit ſingularis ſenſibilis, cum tunc non abſtrahat, niſi ab eſſe diviſibili, & extenſo, ut Scot.docet 4.d.45.q.1.lit.B. ergo ulteriores abſtractiones à differentia individuali, & ultima ſpecifica ad intellectum poſſibilem pertinebunt formando proprias ſpecies univerſalium; probatur conſeq. quia hujuſmodi abſtractiones intellectui agenti tribui non poſſunt, nam idem eodem modo ſe habens ſemper idem efficit, ergo ſi intellectus agens cum phantaſmate primo congreſſu ſpeciem efficiunt ſingularis, deinceps quoque aliam magis univerſalem efficere non poterunt. Conf. quia efficiens univerſalis ab omnibus ferè tribuitur intellectui poſſibili, non agenti, ergo ad intellectum poſſibilem ſpectat formare ſpecies proprias univerſalium. Reſpond. concedendo utique abſtractiones à differentia individuali, & ultima ſpecifica pertinere ad intellectum poſſibilem, non quidem formando ſpeciem propriam univerſalis, ſed in eadem ſpecie ſingularis contemplando naturam non conſiderata ſingularitate, hæc enim eſt abſtractio pertinens ad intellectum poſſibilem, dum nempè unum objectum cognoſcit alio non cognito, & in hoc ſenſu dicitur univerſale abſtrahi à ſingularibus; quod ſi contendatur talem abſtractionem fieri per productionem diſtinctæ ſpeciei, tunc talis actio potius tribuenda eſt intellectui agenti cum phantaſmate, quàm poſſibili, quia ut diximus, quod poteſt imprimere ſpeciem minus univerſalis, poteſt etiam imprimere ſpeciem magis univerſalis, & tranſcendentium, neque probatio conſequentiæ valet, quia non manent intellectus agens, & phantaſma eodem modo poſt elicitam ſpeciem ſingularis, ac antea, quia jam diſpoſita ſunt ad alia imperfectiora repræſentanda, phantaſma enim ordine quodam moveret intellectum ad omnium graduum ſpecies eliciendas, & primo ad perfectiores, quibus elicitis movet ad imperfectiores, ut nuper dicebamus de congreſſu ſpeciei ſingularis cum intellectu poſſibili ad pariendum conceptum ipſius ſingularis, & deinceps univerſalium. Ad Conf. conceſſo aſſumpto neg. conſequ. Fit enim univerſale ab intellectu poſſibili non per abſtractionem ſpeciei, quæ pertinet ad intellectum agentem, ſed per abſtractionem, quæ eſt conſideratio præciſiva, quæ eſt propria intellectus poſſibilis, & cognoſcentis.

235 Tertiò tandem obiic. contra alteram problematis partem, quod ſingulare, & univerſale nequeant diſtinctis ſpeciebus repræſentari, quia ſi eadem ſpecies poteſt utrumque repræſentare, fruſtra ponitur ſpecies alia diſtincta univerſale repræſentans. Accedit, quod utraque ſpecies eſſet æquè abſtracta, cum ab eodem phantaſmate gignatur, & virtute ejuſdem intellectus agentis; ergo nequit aſſignari ratio, cur una ſit magis univerſalis, alia minus. Demum ſi concedatur, intellectum agentem poſſe facere talem abſtractionem à differentia individuali, tunc intellectus agens, non poſſibilis faceret univerſalitatem in rebus contra ſancita à nobis in logica diſp. de univerſali.

Reſp. defendendo hanc partem problematis, tunc negandum eſſe, quod ſpecies ſingularis univerſale repræſentare poſſit: ſed & hoc etiam admiſſo, adhuc non ſuperfluit ſpecies diſtincta univerſalis, quia ſpecies ſingularis, ipſummet ſingulare haberet, ut objectum primum, & adæquatum, univerſale verò ut ſecundarium, & inadæquatum, & ideò adhuc admitti poſſet ſpecies propria univerſalis, & primarii, & adæquati objecti, & ut intellectus poſſibilis promptè, & expeditè abſque ulla abſtractione ab ipſo facta intelligat quidditatem. Ad 2. neg. utramque ſpeciem futuram æquè abſtractam, quia in hac ſententia concedenda eſt intellectui agenti virtus abſtractiva objecti ſenſibilis tam ab eſſe extenſo, & diviſibili, quàm etiam à ſingularitate, unde licèt abrahantur ab eodem intellectu, & ab eodem phantaſmate, non tamen in eadem diſpoſitione, nam in primo congreſſu cum producant effectum perfectiorem poſſibilem, producunt ſpeciem ſingularis, deinceps verò ſpecies imperfectiores univerſalium, ut declaratum eſt. Ad 3. neg. conſeq. quia adhuc concedendo intellectui agenti virtutem abſtractivam non ſolum à conditionibus materialibus, ſed etiam ab ipſa individualitate, non ſequitur ipſum facere univerſalitatem logicam, & propriè dictam in rebus, ſed ad ſummum metaphyſicam, & materialem, & ratio eſt, quia ut diximus diſ.4.log.q.3. univerſale in actu non fit per actum abſtractivum, & abſolutum, ſed potius per collativum naturæ communis ad inferiora, unde nunquam aliquod objectum eſt potentia proxima univerſale, niſi ex comparatione intellectus comparantis tale objectum, ut prædicabile ad inferiora, de quibus natum eſt dici, & prædicari, ut fuſius ibi declaratum eſt.

QUÆSTIO VIII.

An primò cognoſcatur ſingulare, vel univerſale, & inter univerſalia, an magis, vel minus univerſale.

236 Quæſtionis hujus deciſio, quæ valdè celebris eſt inter Thomiſtas, Scotiſtas, & Nominales, valdè pendet ex recta

tituli intelligentia, ideo notat Scotus p.d.3.quæſt.2. *ad ſecundam queſtionem*, & quæſt.16. de anim. quibus in locis ex profeſſo hoc pertractat quæſitum, hìc ſermonem eſſe de cognitione actuali, non habituali, vel virtuali, & ideò paſſim vocatur hæc queſtio de primo cognito, non autem de primo cognoſcibili, & rurſus de primo cognito primitate originis, vel generationis, non autem perfectionis, vel adæquationis, adeo ut, cum intellectus noſter ab initio ſit veluti tabula raſa, in qua nil pictum eſt, ſenſus quæſiti eſt, quodnam ſit illud, quod primo illi obiicitur cognoſcendum, & quænam ſit prima cognitio, quæ illi imprimitur, & quam nulla alia omnino præceſſit, hoc enim erit primum abſolutè, & ſimpliciter cognitum ordine originis, & quia cognitio ſimplex præcedit complexam, cum hìc ſit ſermo de prima cognitione originali, ſermo conſequenter erit de cognitione ſimplici, quæ ſcilicet per ſimplicem objecti apprehenſionem acquiritur, & quia inter notitias, quas de rebus habemus, rudis, & imperfecta ſolet præcedere perfectam, & exactam, eo quod natura in ſuis operationibus incipere ſolet, & progredi ab imperfecto ad perfectum, ait Doctor hic eſſe ſermonem de cognitione confuſa, qua cognoſcitur totum non cognitis partibus definitionis ejus, non diſtincta, quæ habetur de toto mediante notitia partium, unde quod prius noſcitur cognitione diſtincta, nequit dici primum ſimpliciter, & abſolutè cognitum, quale eſt, quod hìc inquirimus, ſed primum dumtaxat in tali ordine cognoſcendi, ſcilicet diſtinctè, ſed primum confuſè cognitum poterit dici primum ſimpliciter cognitum, quia totus ordo confuſè cognoſcendi eſt prior, & ideò primum in illo in ordine eſt ſimpliciter primum.

237 Hinc patet ad rem non facere diſtinctionem illam de cognitione actuali, quod alia ſit originalis, alia ex habitu; originalis eſt, cùm actu apprehendimus rem anteà nobis prorſus ignotam, ex habitu verò cùm actu apprehendimus rem aliquam antea cognitam, de qua ex iteratis actibus habitum contraximus, quam quidem diſtinctionem prorſus neceſſariam ad hujus quæſiti deciſionem arbitrantur Zabarell.lib.de ordine intelligendi, c.11.Ragul.diſp.2.perip. c.8.Contar.qu.2.cap.p.& alii. Hæc itaque diſtinctio minimè ad rem facit, ut optimè Ferch. adnotavit veſtig.10.cap.6.& ratio eſt promptiſſima, quia nimirum cognitio procedens ex habitu, non eſt prima, ſed ſemper priorem ſupponit cognitionem, ex qua frequentata habitus eſt genitus, & ideò bene ibid.Ferch.advertit omninò ſecernendam eſſe cognitionem originariam à collectitia, quia cognitio originaria eſt prima, ante quam nulla cognitio præceſſit, collectitia verò fit ex cognitione aliqua præexiſtente, quæ applicatur ab intellectu alicui objecto occurrenti de novo, quod ut plurimum accidit, vix enim fieri poteſt in homine adulto, ut objectum aliquod primo occurrat, cui non ſtatim intellectus aliquam ex cognitionibus antea conquiſitis applicet, ſcilicet quod ſit ens, ſubſtantia, vel accidens, &c. Adhuc tamen, & in ipſa ſerie cognitionis collectitiæ primum cognitum in tali ordine veſtigari poſſet, nam evenire poteſt, ut quamvis antea multa cognoverimus objecta, fiat nobis præſens objectum, de quo nulla prorſus præceſſit cognitio, & tunc intellectus conatur applicando cognitiones præhabitas de aliis obiectis in notitiam venire objecti recens oblati, cùm ergo in tali caſu nòn ſimul omnes tribuat ei intellectus formalitates, & prædicata promiſcuè, ſed quodam ordine ſervato, quæri poteſt, quodnam ſit illud prædicatum, quod ei primò tribuitur ab intellectu ante alia, an magis univerſale, v.g.ens, vel corpus, nam potius minus univerſale, v.g. animal, vel homo, & formalitas, ſub qua primo attingitur tale objectum recens oblatum, erit primo cognitum in tali ordine ſcilicet cognitionis collectitiæ, & reſpectu talis objecti; poteſt igitur in utroque ſenſu jam declarato hìc veſtigari primum cognitum primitate originis, nempè ſimpliciter, & abſolutè reſpectu omnis objecti, cum ſcilicet intellectus ab initio ſe habet velut tabula raſa, ac etiam ſecundum quid reſpectu determinati objecti ſub diverſis formalitatibus cognoſcibilis, quando nobis de novo obiicitur.

238 Univerſale eſſe primum cognitum primitate originis docent paſſim Thomiſtæ, ac etiam nonnulli Scotiſtæ, cum hoc tamen diſcrimine, quod Thomiſtæ id aſſerunt de magis univerſali, præſertim generaliſſimo, quale eſt ens, cum D.Thom.in prooem. Phyſic. & p.p. quæſt.85.art.3. Scotiſtæ verò de minùs univerſali, præſertim ſpecialiſſimo, ita enim docuiſſe videtur Scotus locis citatis, & in hunc ſenſum ſententiam Doctoris explicat, & defendit P. Faber in ſua naturali Philoſophia theor.83. & Rubion. p.d.3. quæſt.6. art.2. Oppoſita ſententia docet primum ſimpliciter, & abſolutè cognitum eſſe ſingulare ſenſibilis accidentis, ita Greg.Ocham, Major, Baccon.& alii Nominales p.d.3.Durand.2.d.3.quæſt.7. Conimbr. initio Phyſic. cap. p.quæſt.4.Ruvius, & Murc.quæſt.3.Pererius l.3.cap.17.Onuphr.trac. 2.diſputat.p.dub.3.Averſa quæſt.30. Log.ſect.3.Zabarel.cit.cap.5.Raguſ.cap.7.Contaren.cap.3. & Scotiſtæ infrà citand. Sed adhuc remanet in hac opinione difficultas de magis, & minùs univerſali, quodnam eorum facta invicem comparatione priùs naturaliter cognoſcamus, num magis, vel minùs univerſale. Thomiſtæ cùm abſolutè aſſerant magis univerſale eſſe primum cognitum, hoc conſequenter affirmant etiam facta comparatione inter illa, quibus etiam conſentiunt plures ex Auctoribus 2. ſentent. Scotiſtæ verò ſtant pro minùs univerſali, & quidem ſpecialiſſimo, imò in hoc ſenſu explicare ſolent Doctorem, dum loc. citat. aſſerit minus univerſale, ſeu ſpeciem ſpecialiſſimam eſſe primum cognitum, quod nempè non abſolutè loquatur de primo cognito ſpectando ſeriem omnium cognoſcibilium, ſed dumtaxat de primo cognito comparatione facta præcisè inter univerſalia. Ita Trombet.7. Met. quæſt.7.§.*deinde arguitur*, Bargius, p.d.3. quæſt.2. & alii expoſitores ibidem Ferch. loc. citat. Vul.t.1.p.1.diſputat.31.art.1. Cavell.quæſt.22. de anim. num.17. Tatar.1.Phyſic.quæſt.1.art.2.Canon.1.Phyſic.quæſt.2. Regent. Pariſ.ib. quæſt.2.coll. Alii tandem affirmant modò magis, modò minus univerſale priùs cognoſci, prout hoc, vel illud magis ſenſui appropriat, atque ideò non ſemper opus eſſe, ut unum prius alio cognoſcatur, ita Zimar. quæſt.de primo cognito. Averſa loc. citat. ſect.4. Achill. Onuphr. & alii, ubi notandum, quod Auctores pro magis univerſalibus ſtantes per magis univerſale non intelligunt naturam omnino à ſingularitate præciſam, ſed individua ipſius magis univerſalis, ut hoc animal, hoc coloratum, hoc ens, ut conſtat in exemplo Avic. de veniente à longè, quo ſæpius utuntur Thomiſtæ, quæ quidem individua admitti debere ultrà ſpecifica conceſſimus diſputat. 5. Log. q.p. art.p.

239 Dicimus Primò, ſimpliciter, & abſolutè loquendo primum cognitum à nobis primitate originis eſſe ſingulare materiale ſenſibile ſpeciei ſpecialiſſimè. Concluſio expreſsè docetur à Scoto 7. Met. qu. 15.& q.22.de anim.§.*quartò dico*, ubi loquens de ordine, quo cognoſcitur univerſale, & ſingulare, inquit, quod licet natura cognoſcatur priùs ſingulari ſignato, & in ordine diſtinctè cognoſcendi, tamen quoad cognitionem confuſam ſingulare vagum priùs cognoſcitur, quam natura, & hanc concluſionem tuentur Scotiſtæ omnes uno, vel altero excepto, à qua minimè deterrere nos debet, quod Doctor, q. 16. de anim. & p.d.3.q.2. doceat ex profeſſo minùs univerſale eſſe primò cognitum, quia ut advertunt relati Scotiſtæ illis in locis non loquitur abſolutè de primo cognito, ſed facta præcisè comparatione inter univerſalia; & ratio hujus eſt, quia de ſingulari eſt maxima controverſia, an à nobis pro ſtatu iſto aliquo modo cognoſci poſſit, quatenus ſingulare, de univerſali verò nulla eſt contentio, omnes enim concedunt tam magis, quàm minus univerſale eſſe proprium, & proportionatum objectum intellectus pro ſtatu iſto, cùm ergo Scotus illis in locis non adhuc determinaſſet aliquid de cognoſcibilitate ſingularis, excitat diſputationem de primo cognito intra ſeriem objectorum, quæ ab omnibus conceduntur intelligi, qualia ſunt univerſalia, in lib.de anim. ita feciſſe conſtat, tum ex progreſſu operis, tum ex ipſo titulo illius quæſt.15. quærit enim ibi, *utrùm magis univerſale priùs à nobis intelligatur, quàm minus univerſale*, en quomodo ibi non loquitur de primo cognito abſolutè, ſed facta dumtaxat comparatione inter univerſalia prædicta de cauſa, nempè quia non adhuc determinaverat num ſingulare ſit à nobis pro ſtatu iſto cognoſcibile, unde poſtea inferius quæſt.22. cùm probaſſet eſſe à nobis cognoſcibile aliquo modo, etiam pro ſtatu iſto, ſub ratione ſingularitatis, ſaltem confuſè, concludit, etiam eſſe primum abſolutè cognitum in ordine confuſè cognoſcendi; Hoc etiam eodem modo quæſtionem de primo cognito inſtituit p. ſentent.d.3. quæſt.2. cum enim non adhuc aliquid determinaſſet de cognoſcibilitate ſingularis, queſtionem de primo cognito inſtituit de ſolis univerſalibus, de quorum cognoſcibilitate ambigebat nemo, quo etiam modo eadem diſtinctione quæſt.6. quæſtionem inſtituit de ſpeciebus intelligibilibus, probatque dari debere ſpecies intelligibiles univerſalium, non quia negare intendat ſpecies ſingularium, ſed quia non adhuc conſtabat, num ſingulare ſit per ſe intelligibile, ut ibidem ſe explicat lit.A. dum ait, *contra iſtam opinionem arguo ſic, ſive intelligatur ſingulare, ſive non, non eſt cura ad propoſitum, certum eſt enim, quod univerſale poteſt ab intellectu intelligi*, eodem igitur modo quæſtionem inſtituit de primo cognito d.3.quæſt.2 præſcindendo ſcilicet à controverſia de ſingulari, & loquendo de ſolis univerſalibus, quæ in omnium ſententia ſunt à nobis intelligibilia, imò ita ſe explicat lit. M. dicens, *loquor enim modò de illis, quæ certum eſt poſſe intelligi ſecundùm omnium opinionem*, quod eò, vel maximè aſſerendum eſt, quia rationes, quibus ibi probat Doctor minus univerſale priùs cognoſci, quam magis univerſale, hoc etiam oſtendunt de ſingulari comparato ad minus univerſale, ut mox patebit in probanda concluſione. Nec nos conturbet, quod Doctor ibi §.*contra iſtud*, docet ſpecialiſſimum cognoſci prius, quàm ſingulare, ideoque non ſolum loqui videtur facta comparatione minus univerſalis; ad magis univerſale, ſed etiam ad ſingulare. Nam optimè ibidem occurrit Bargius ibi Doctorem loqui de ſingulari ſignato, & determinato, quod utique poſt ſpeciem cognoſcitur, non autem de ſingulari vago, quod omninò ante ſpeciem cognoſcitur, quæ eſt expreſſa Scoti doctrina quæſt.22. de anim. & 1.Met.qu. ult.& lib.7.q.15.

240 Primò itaque concluſio ſic intellecta probatur expreſſis Ariſtot.teſtimoniis, nam p.poſt. 12. comparationem facit inter ſingulare, ac univerſale, & quærens, quodnam iſtorum nobis primò notum fiat, reſpondet illa eſſe notiora nobis, quæ ſunt ſenſui proximiora, & hæc eſſe ſingularia, unde conſequenter 1.Met cap.2. docuit difficillima cognitu eſſe univerſalia, quia remotiſſima ſunt à ſenſibus, & planè loquitur de notitia intellectiva, non ſenſitiva, & ratio dicti Ariſt. videtur eſſe, quia omnis noſtra cognitio pro ſtatu iſto ortum ducit à ſenſu, ergo quod prius ſenſui obiicitur, etiam intellectui cognoſcendum offertur, & repræſentatur, niſi obſit impedimentum, ſtatim namque cum cognitione ſenſitiva conjungitur cognitio intellectiva circa idem objectum ex 3. de anim. 30. & 33. ubi docet omnem noſtram intellectionem conjungi cum phantaſmate, cum ergo ſenſui primò obiiciatur univerſale, imò nunquam non niſi ſingulare, idem quoque primò obiicitur intellectui. Conf. ex eo, quod docet de inductione 1. Topic.c.10. dum ait eſſe à ſingularibus ad univerſalia acceſſionem, ex hoc enim manifeſtè deducitur ſingulare tam complexum, quàm incomplexum præcedere univerſale complexum, & incomplexum in cognitione noſtra, quia per ipſam inductionem colligi nequit concluſio univerſalis, niſi aliquæ propoſitiones ſingulares,